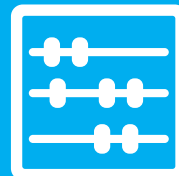

EDUCACIÓ FINANCERA BÀSICA

GUIA DEL FORMADOR

Voluntariat
CaixaBank

EDUCACIÓ FINANCERA BÀSICA

GUIA DEL FORMADOR

1.	PRESENTACIÓ	3
2.	CONTINGUT	3
3.	METODOLOGIA	4
4.	ROLS DELS PARTICIPANTS	5
5.	DECÀLEG DEL VOLUNTARI	8
6.	CONSELLS PEDAGÒGICS	10
7.	DESGLOSSAMENT DEL CONTINGUT	12
	1. Bloc 1: Gestiona't l'economia	12
	1.1. Mòdul 1: Pressupost	15
	1.2. Mòdul 2: Estalvi	39
	1.3. Mòdul 3: Endeutament	51
	1.4. Fitxa i resum pràctic del bloc 1	57
	2. Bloc 2: El banc i tu	63
	2.1. Mòdul 1: Comptes bancaris	71
	2.2. Mòdul 2: Targetes	79
	2.3. Mòdul 3: Préstecs	90
	2.4. Fitxa i resum pràctic del bloc 2	110

1. PRESENTACIÓ

La paraula *economia* ve del grec i vol dir 'administració d'una casa o família'.

Cada assistent al **Programa Educació Financera Bàsica** té un origen diferent, però tots comparteixen una problemàtica semblant: com poden cobrir les necessitats vitals de supervivència del dia a dia i preparar-se per encarar un futur millor. La intervenció integral i integradora és essencial per assolir aquests objectius i l'educació financera, en aquest sentit, és una eina per aconseguir-los.

Lionel Robbins va definir l'economia com la branca de les ciències socials que analitza de quina manera els éssers humans satisfan les necessitats il·limitades que tenen amb recursos escassos.

Partint d'aquestes premisses, hem de tenir en compte que els assistents als nostres tallers són grans economistes, perquè amb uns recursos escassos miren de satisfer les necessitats que tenen, i que no hi anem per donar-los lliçons sinó per explicar-los la metodologia d'allò que fan d'una manera intuïtiva, aportar-los idees per millorar la situació actual i reflexionar sobre criteris racionals per assignar els recursos escassos de la manera més eficient possible.

En consonància amb el Pla Estratègic d'Educació Financera de la CNMV, el Programa Educació Financera Bàsica té l'objectiu **d'oferir eines de planificació, gestió i reflexió sobre l'economia familiar per promoure la tranquil·litat financera en el conjunt de la societat i entre els col·lectius més vulnerables**. Eines principalment per al futur, sense oblidar el present.

2. CONTINGUT

El Programa Educació Financera Bàsica el componen dos blocs formatius que, al seu torn, es divideixen en diversos mòduls.

El primer bloc, **"Gestiona't l'economia"**, correspon a la gestió del pressupost familiar i s'hi tracten les qüestions relatives a la planificació financera, a l'elaboració i control del pressupost familiar, a l'estalvi i a l'endeutament.

El segon bloc, **"El banc i tu"**, se centra en l'operativa bancària bàsica i s'hi tracten els aspectes que tenen a veure amb el consum dels productes i serveis financers més comuns: comptes, targetes i préstecs.

És important tenir en compte que el nivell socioeconòmic i el nivell de formació dels participants poden variar, de manera que és convenient adaptar els continguts al perfil del públic i al nivell de comprensió de les qüestions financeres que tinguin. El contingut d'aquest taller també permet aprofundir en alguns temes en funció dels coneixements previs i l'interès personal que puguin tenir els alumnes.

El Programa Educació Financera Bàsica s'estructura en dues sessions de 2 hores i 15 minuts, amb els continguts següents:

BLOC 1: Gestiona't l'economia (2 h 15 min)

MÒDULS

1. Pressupost familiar
2. Estalvi
3. Endeutament

BLOC 2: El banc i tu (2 h 15 min)

MÒDULS

1. Comptes bancaris
2. Targetes
3. Préstecs

Els continguts del Programa Educació Financera Bàsica s'han de proporcionar en interès dels participants, han de ser equitatius, transparents i imparcials i no han de tenir cap relació amb l'activitat comercial de MicroBank, CaixaBank o cap altra entitat financera.

3. METODOLOGIA

La metodologia del Programa Educació Financera Bàsica és eminentment **pràctica**. Cada mòdul planteja exercicis concrets que ajudaran a transmetre els conceptes clau de planificació i gestió econòmica.

Els mòduls s'imparteixen de manera presencial o en format *on-line*. Si és presencial, generalment tenen lloc a la seu de l'entitat social que hi participa; els formats *on-line*

generalment es duen a terme mitjançant la plataforma Zoom o una altra plataforma que l'entitat pugui demanar. Es duren a terme els dos mòduls que es proposen amb un espai temporal no gaire ampli, d'un màxim de 15 dies, per donar continuïtat al contingut i afavorir que els assistents recordin els conceptes d'una sessió a l'altra.

Per a cada mòdul s'ha fet una presentació en PowerPoint que inclou diferents activitats i fitxes concretes per als participants.

El voluntari s'ha de preparar la sessió seguint el manual del formador. Aquest document té una relació directa amb cada diapositiva dels tallers i explica clarament l'objectiu i el concepte o contingut que hem de transmetre en cada apartat.

Els judicis de valor, les opinions polítiques personals o la promoció indirecta de qualsevol mena de producte financer són comentaris que hem d'obviar, perquè poden ferir la sensibilitat dels assistents i perjudiquen la reputació professional del voluntari.

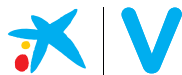
L'objectiu és generar un ambient distès en què el grup reflexioni en veu alta. El voluntari guiarà la sessió i acompanyarà els assistents en les reflexions i els dubtes que plantegin.

Les situacions personals que exposin s'han de dur al pla general per incloure en tot moment el grup d'assistents, compartir bones pràctiques i alertar sobre possibles problemes. En aquest punt, el voluntari té el suport del representant de l'entitat, que hi ha de ser durant tota la sessió.

4. ROLS DELS PARTICIPANTS

El Programa Educació Financera Bàsica està dissenyat perquè l'imparteixin un o dos Voluntaris CaixaBank que han estat formats degudament, tant en el contingut del taller com en les competències adequades per adreçar-se al públic objectiu del taller. Com a mínim un treballador de l'entitat social (treballador social, formador...) acompanyarà el voluntari a l'hora d'impartir el taller.

Els agents implicats en el procés d'aprenentatge tenen rols diferents:

El formador (Voluntari CaixaBank)

- **Té un rol facilitador:** presenta propostes als alumnes per treballar i reflexionar sobre conceptes, habilitats i destreses útils per fer una bona gestió de l'economia personal i per prendre decisions financeres que contribueixin a millorar la tranquil·litat financera.
- A més de transmetre coneixements, **acompanya l'alumne** perquè conegui i posi en pràctica noves estratègies.
- **Aporta informació** de manera equitativa, transparent i imparcial, sense fer cap referència a productes i serveis de cap entitat financera.
- Planteja el tema i presenta els conceptes **de manera clara i senzilla**, fent servir un vocabulari correcte (des del punt de vista financer), però adaptat al nivell formatiu del grup.
- **Fomenta la participació** del grup agraint tots els comentaris, tant si mostren una conducta correcta respecte de la gestió de l'economia personal o familiar com si no.
- No fa judicis de valor sobre els comportaments dels assistents ni sobre pràctiques d'entitats financeres. Evita entrar en debats i posa el focus en l'objectiu del curs: **acompanyar els participants** perquè coneguin com poden gestionar l'economia i **fer un bon ús dels productes i serveis financers bàsics**.
- Fa servir exemples no discriminatoris (sexistes, classistes, racistes) i **cerca exemples** que s'acostin a la realitat pròpia dels participants.
- **Escolta** els comentaris del grup, però no fomenta la queixa ni crítiques destructives i té en compte l'aprofitament del temps.
- Evita la monopolització al voltant de casos personals i els reconduïx. Si es fa difícil de reconduir, proposa al participant de tractar el tema al final de la sessió.
- **Observa** constantment el grup i cada participant per adaptar-se tant com sigui possible a les seves necessitats.
- Fomenta el **respecte interpersonal**.

El formador ha de tenir en compte que les famílies vulnerables són experts economistes que administren necessitats il·limitades amb recursos escassos.

A fi de preparar millor el curs, es recomana que el Voluntari CaixaBank prèviament es posi en contacte amb l'entitat per conèixer el perfil dels assistents al taller i els temes que poden ser-los més interessants.

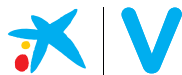
Participant:

- Té un rol actiu, participatiu, és el protagonista principal de l'acció formativa, atès que són les seves necessitats (no pas els desitjos o expectatives) les que fan que la formació tingui sentit. No rep ensenyaments d'altres, sinó que aprèn per ell mateix amb el suport de formadors i voluntaris.

Representant de l'entitat:

- És la persona que coneix i tracta habitualment els participants del taller.
- Acompanya el formador durant tota la sessió.
- Té un rol de facilitador, i ajuda el Voluntari CaixaBank a reconduir la situació si es desvia dels objectius del taller, promou la participació dels assistents i els ajuda individualment a fer les activitats si la situació ho requereix.

5. DECÀLEG DEL VOLUNTARI

1. Educació Financera Bàsica: la nostra única “marca”

Formem part d'un programa de l'Associació de Voluntaris de CaixaBank. Podem presentar-nos i dir on treballem o hem treballat, però sempre hem de tenir present que **som voluntaris** del Programa Educació Financera Bàsica .

2. Ens ajustem estrictament al taller

Com a voluntaris, hem de **seguir les indicacions** generals i específiques sobre com hem de transmetre els continguts de cada mòdul. Òbviament cada voluntari s'expressarà segons la seva personalitat, però ens hem d'ajustar estrictament a la presentació que es preveu a cada mòdul. D'aquesta manera, aconseguirem transmetre el mateix missatge a tots els assistents al Programa, independentment del lloc on siguem.

3. Puntualitat (d'entrada i de sortida)

A tots els tallers hi hem d'**arribar amb temps** per trobar la persona de contacte, provar l'equip informàtic i començar la sessió de manera puntual. També és important acabar a l'hora fixada.

4. Obviem les opinions personals

A les entitats socials tindrem davant un públic sensible que ens rep per aprendre conceptes bàsics sobre finances, de la manera pactada. **En cap cas no donarem opinions personals.** En tot moment hem de mostrar respecte i no jutjar els comentaris dels assistents.

5. Una acció de voluntariat transparent

A causa de les males actuacions d'una part del sector financer, alguns assistents es poden sentir afectats i, per això mateix, pot passar que se'ns vegi, als voluntaris, com uns “banquers” i que al començament del taller ens tractin amb recel.

Però, d'altra banda, els voluntaris som **transmissors de coneixement** i d'eines que segur que ajudaran a prendre decisions futures i, per tant, els assistents ens agrairan el temps i la dedicació.

Seguretat i confiança en allò que fem i, alhora, modèstia i realisme amb la conjuntura actual.

6. Els receptors

Ens adrecem a un públic divers que planta cara a les seves necessitats bàsiques i vitals amb pocs recursos.

És important tenir en compte que els nostres assistents són grans experts en la gestió dels escassos recursos econòmics de què disposen. Hem de **ser didàctics** i ens hem d'adaptar a la nostra audiència sense, en cap cas, subestimar-ne els coneixements ni les aportacions.

El nostre objectiu és oferir eines per assignar millor els recursos actuals i futurs.

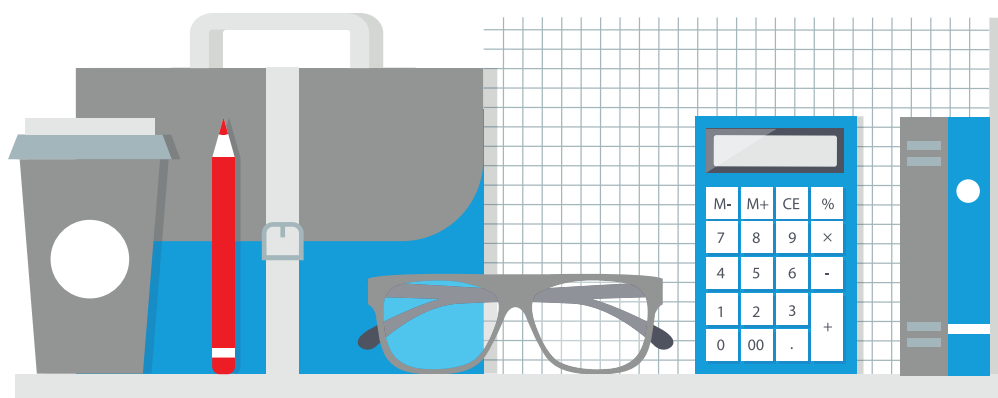
7. Impartir educació financera no és complicat, però tampoc fàcil

La nostra experiència professional ens permet comprendre i assimilar els continguts de manera relativament fàcil.

Ser voluntari requereix **compromís i disponibilitat**. El compromís comença per assistir a la formació de formadors, que ens permetrà, a més de conèixer els detalls dels tallers, aprendre a actuar davant del col·lectiu al qual ens adrecem. També cal preparar i repassar la documentació abans d'impartir els tallers.

8. Limitem-nos a les entitats socials que ens faciliti l'organització

En cap cas no podem anar a impartir sessions a entitats socials que no ens hagi facilitat l'organització. En el cas que coneguem alguna entitat que hi vulgui participar, ens adreçarem a l'organització del programa per consultar com cal procedir.

6. CONSELLS PEDAGÒGICS

Posar-se davant d'un grup i oferir-los les nostres eines i coneixements és un acte imponent que fa posar nerviosa fins i tot la persona més experta. En aquest apartat pots llegir alguns consells pedagògics que t'ajudaran a preparar la sessió:

Abans de la sessió

- El voluntari contacta amb l'**Oficina Tècnica**.
- Quan s'hagi seleccionat l'entitat on faràs les classes, comprova la millor manera d'arribar-hi, el mitjà de transport que faràs servir, el temps de desplaçament, si et caldrà pàrquing...
- Dies abans de la primera sessió **contacta amb la persona responsable** de l'entitat i demana-li informació pràctica sobre el grup d'assistents: característiques comunes, interessos principals, nivell de coneixement previ... Així podràs preparar i adaptar millor el contingut del programa.
- Pregunta a la persona representant de l'entitat de quin **equip tècnic** pots disposar: ordinador, projector, pissarra, paperògraf...
- **Assaja** la presentació i observa-la des del punt de vista dels que seran el teu públic assistent.

El dia de la sessió

- Procura arribar amb temps per evitar imprevistos, com a mínim 15 minuts.
- Abans de sortir de casa revisa el material i comprova que portes tot el que et cal per fer el taller.
- Dur una ampolla d'aigua pot ser una bona idea.
- Si pots **entrar a l'aula abans de l'hora prevista**, aprofita-ho per deixar-hi les teves coses i muntar l'equip.
- Si, en canvi, no pots accedir a l'aula fins a l'hora de començar, no et posis nerviós. Prepara el material amb calma, aprofita-ho per crear conversa amb els assistents i que et coneguin una mica.
- És molt normal estar nerviós, però recorda que **ets un expert del sector financer**, que t'has preparat bé la sessió i que domines el tema que tractaràs.
- Torna't a presentar quan hi hagi tots els assistents i demana'ls que ells també es presentin.
- Recordar-ne els noms i alguns detall personal et pot ser útil per promoure'n la participació al llarg de la sessió (t'ho pots apuntar en un paper dibuixant la situació de cada assistent).

- Prepara't un pla d'inici i preveu un **pla B** per si hi hagués cap imprevist (si s'espatlla l'ordinador, no funciona l'USB, no es poden obrir els materials...).
- Els primers deu minuts de classe sempre són favorables, ja que el públic assistent està expectant per saber qui ets i què els has vingut a explicar. Aprofita-ho.
- **Identifica** els assistents més receptius.
- **Involucra** l'audiència per mantenir-ne l'atenció.
- Convé fer servir **exemples realistes** i connectats amb la realitat dels assistents.
- Controla el temps i els conceptes clau que has de tractar en cada mòdul.
- Igualment, sempre és millor tractar dos temes en profunditat que quatre de manera superficial. Si no reflexiones amb els assistents no aconseguiràs transmetre l'objectiu del taller.
- Introdueix escenaris del teu lloc de treball i de la teva experiència.
- Posa interès en el punt de vista dels assistents. **Escolta activament.**
- Genera un clima distès i propicia l'intercanvi d'idees i la reflexió en grup. Sempre és més enriquidor que una sessió teòrica de cap a cap.
- Pots afegir **una mica d'humor** per dinamitzar la sessió i involucrar-hi el públic.
- Si t'ho passes bé personalment fent el taller, els assistents ho notaran de seguida i els transmetràs aquesta il·lusió per la planificació financera.

En acabar la sessió

- En acabar, repassa amb els assistents **els objectius i els conceptes clau** de la sessió.
- Agraeix-los l'assistència i l'atenció.
- Si has fet el primer mòdul del programa, recorda que hi haurà una altra sessió i anima els assistents a participar-hi.
- Si has fet el segon mòdul del programa, acomiada't i desitja bona sort als assistents en la gestió de les finances.
- Una vegada fora de l'entitat, repassa mentalment l'actuació i les diferents situacions que has viscut a l'aula. Et servirà per millorar el que consideris i mantenir el que sí que t'hagi funcionat.

7. DESGLOSSAMENT DEL CONTINGUT

1. BLOC 1: GESTIONA'T L'ECONOMIA

1. Pressupost familiar

2. Estalvi

3. Endeutament

Aquest bloc es compon de tres mòduls: "Pressupost", "Estalvi" i "Endeutament". L'objectiu d'aquest primer bloc és facilitar a les famílies eines perquè puguin gestionar-se millor l'economia familiar, promoure l'estalvi i evitar el sobreendeutament.

Objectius

- Fer una **previsió de les despeses i ingressos** familiars setmanals o mensuals.
- Plantejar la possibilitat d'incrementar ingressos.
- Analitzar i classificar els propis ingressos i despeses.
- Establir pautes per controlar les despeses i els ingressos mitjançant un **pressupost mensual**.
- Identificar el concepte d'estalvi i compartir bones pràctiques d'estalvi.
- Preveure la creació d'un **fons d'emergència/reserva**.
- Identificar el concepte d'endeutament i distingir entre endeutament raonable i perillós.
- Analitzar les **conseqüències** d'una situació d'endeutament.
- Analitzar **possibles alternatives** en cas de sobreendeutament.

Continguts/competències

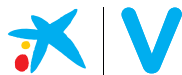
CONEIXEMENTS Saber	HABILITATS Saber fer	ACTITUDS Saber ser
■ Concepte de <i>pressupost</i> ■ Concepte de <i>ingressos i despeses</i> i tipus de despeses ■ Concepte de <i>estalvi</i> ■ Utilitat de l'estalvi ■ Hàbits que afavoreixen l'estalvi ■ Fons d'emergència/reserva ■ Concepte de <i>endeutament</i> i tipus d'endeutament ■ Sobreendeutament	■ Anàlisi i classificació dels propis ingressos i despeses ■ Elaboració d'un pressupost ■ Planificació i control ■ Anàlisi de les pròpies formes d'estalvi ■ Execució d'un pla d'estalvi ■ Anàlisi de tipus d'endeutament ■ Prevenció de situacions que condueixen al sobreendeutament	■ Autoanàlisi ■ Reflexió crítica ■ Cerca d'alternatives davant dels obstacles ■ Autoregulació ■ Previsió ■ Serenitat en la presa de decisions

Estructura temporal del bloc

La durada del bloc és de 2 hores i 15 minuts de durada, que es distribueixen de forma orientativa de la manera següent:

Presentació del curs i els participants (15 min)

- Presentació del formador i els participants
- Objectius del curs
- Objectius del bloc 1 / Objectius del bloc 2
- Pràctica Avaluació de la tranquil·litat financera

Mòdul 1: Pressupost (70 min)

- Què és un pressupost?
- Utilitat d'un pressupost
- Diferents formes de pressupost (mensual, anual)
- Com podem fer el nostre pressupost?
- Pràctica: * Enumeració i classificació de despeses per categories
- Pràctica: * El pressupost de la Carme
- Pràctica * opcional del Joan i la Cristina o de l'Antònia i la Maria

*Els exercicis pràctics es faran en grups de 4/5 persones

Mòdul 2: Estalvi (20 min)

- És possible estalviar? Pluja d'idees
- Execució d'un pla d'estalvi
- El fons d'emergència
- Bones pràctiques d'estalvi

Mòdul 3: Endeutament (20 min)

- Pràctica del web Finanzas para todos
- Endeutament raonable/perillós

Acabament (10 min)

- Remarca els temes que s'han vist i la importància d'un pressupost: "conèixer els ingressos i despeses i classificar-los"
- La importància de l'estalvi i d'aconseguir un fons d'emergència
- Atenció a l'endeutament, pot ser útil endeutar-se, però aleshores és imprescindible fer previsió de pagaments
- Recalca els consells finals de reflexió abans d'endeutar-se
- Deixa espai per comentar amb els assistents

Documents que cal lliurar als participants:

- Fitxa d'activitats per treballar durant la sessió (per triar):
 - El cas de la Carme
 - El cas del Joan i la Cristina
 - El cas de l'Antònia i la Maria
- Resum de la sessió amb els continguts clau

1.1 MÒDUL 1: EL PRESSUPOST

Introducció

Arriba uns 20 minuts abans de la sessió, havent concertat cita prèvia, i demana a l'educador/a una contextualització adequada del grup a qui adreçarem el taller (nombre d'assistents, característiques comunes, expectatives...).

S'inicia el taller amb una presentació del formador i es demana als participants en el taller que també diguin el nom i facin una petita presentació sobre ells mateixos (família, edat, treball, origen...). Un truc per dinamitzar la sessió és prendre nota dels noms i de com estan situats a l'aula, per poder interpel·lar-los al llarg del taller o posar-los d'exemple (sempre sense ser invasiu).

Quan tots els participants s'hagin donat a conèixer, es presenten els continguts del taller Educació Financera Bàsica . Per introduir-lo, planteja la reflexió següent:

Al llarg de la vida tots tenim una experiència personal en l'àmbit financer –encara que puguem percebre la paraula *finances* com una paraula allunyada del nostre dia a dia.

Tothom té despeses i ingressos; hi ha persones que porten els comptes mitjançant un pressupost familiar (anotant-ho en una llibreta o en un Excel o en una aplicació del mòbil...). La majoria de les persones tenen els comptes al cap, però no en fan un seguiment endreçat. Segons estudis recents, nou de cada deu famílies no saben exactament quant gasten cada mes. Quants de vosaltres ho sabeu?

Si la majoria d'assistents sí que saben quant gasten, felicita'ls i explica que saber quins ingressos i despeses tenim és el primer pas per poder planificar/controlar les nostres finances.

La realitat és que gairebé tothom al llarg de la vida pren decisions financeres que l'acompanyen durant un temps, com ara demanar un préstec per comprar-se un cotxe o una hipoteca per comprar un habitatge. Controlar la nostra economia i conèixer aspectes bàsics del sector financer ens permetrà disposar de més tranquil·litat i qualitat de vida.

Objectius del taller

Els objectius d'aquest taller bàsic de finances personals són que en acabar-lo els assistents:

- Tinguin eines per gestionar millor l'economia familiar. Això ho veurem al **bloc 1: "Gestiona't l'economia"**, que tractarem en la primera sessió.
- Coneguin l'operativa bancària bàsica i els aspectes que tenen a veure amb el consum dels productes i serveis financers més comuns: comptes, targetes i préstecs. Això ho veurem al **bloc 2: "El banc i tu"**, que tractarem en la sessió següent.

Tot això permetrà prendre decisions informades adreçades a millorar la nostra tranquil·litat financera.

Per conèixer millor quin nivell de tranquil·litat financera tenim es proposa fer un test. Es plantegen les preguntes als participants, que les han de contestar en grup.

PRÀCTICA: QUIN NIVELL DE TRANQUIL·LITAT FINANCERA TENS?

Fes recompte de quants han contestat **SÍ** a 5, 4, 3, 2 i 1 pregunta. **(Alçant la mà)**

PRÀCTICA: ¿QUIN NIVELL DE TRANQUIL·LITAT FINANCERA TENS?

- Sé exactament quants diners ingreso cada mes?
Sí ☐ No ☐
- Sé exactament quants diners gasto cada mes?
Sí ☐ No ☐
- Ingreso més del que gasto?
Sí ☐ No ☐
- Puc arribar a final de mes sense problemes?
Sí ☐ No ☐
- Si de sobte s'espatlla la rentadora, tinc una gotera o al meu fill se li trenquen les ulleres, dispo de una reserva de diners per a les despeses imprevistes?
Sí ☐ No ☐

Si ha contestat **SÍ** a:

5 preguntes: té un nivell de tranquil·litat financera elevat, fa un bon control i planificació de la manera com empra els diners.

4 preguntes: té un bon nivell de tranquil·litat financera, és a dir, té prou consciència de les coses en què gasta els diners.

3 preguntes: pot millorar fàcilment el nivell de tranquil·litat financera.

2 preguntes: cal plantejar-se millores.

1 pregunta: té un problema de planificació financera.

Si s'ha contestat **NO** a alguna pregunta, és necessari fer aquest curs per millorar l'economia familiar.

Tranquil·litat financera

TRANQUIL·LITAT FINANCERA

- Podem **arribar a final de mes** sense dificultats
- **No tenim deutes** o, si en tenim, els podem pagar sense dificultat
- Podem **controlar les despeses** i afrontar-les quan en tenim d'imprevistes
- Aconseguint **augmentar els estalvis**

Què volem dir quan parlem de tranquil·litat financera o benestar financer?

Que en la nostra situació actual no tenim dificultats econòmiques, ni preocupacions sobre com passarem el mes vinent o com podem afrontar un imprevist.

Tenim tranquil·litat financera si podem dir que:

- Podem arribar a final de mes sense dificultats.
- No tenim deutes o, si en tenim, els podem pagar sense problemes.

- Podem controlar les despeses i, en cas de necessitat, afrontar despeses imprevistes.
- Aconsegüim augmentar els estalvis.

La tranquil·litat financera ha de ser un objectiu per a tothom que vulgui viure sense excessives preocupacions econòmiques.

Objectiu: tranquil·litat financera

PRESSUPOST

Objectiu: tranquil·litat financera

- 1. Fem un pla**
 - Quants ingressos tindrè?
 - Quant gastaré?
 - Quins objectius vitals tinc a curt termini? I a llarg termini?

5 ANYS

10 ANYS
- 2. Controlem que complim el pla**

Per aconseguir la tranquil·litat financera, primer de tot hem de fer un pla i preveure els ingressos i les despeses que tindrem al llarg de l'any/mes (quants diners ingressaré?, quants diners gastaré?). Aquest pla es reflectirà en el pressupost que després analitzarem més detalladament.

Aquest pla ha d'incloure els nostres objectius vitals, és a dir, allò que volem aconseguir tant a curt termini com a llarg termini.

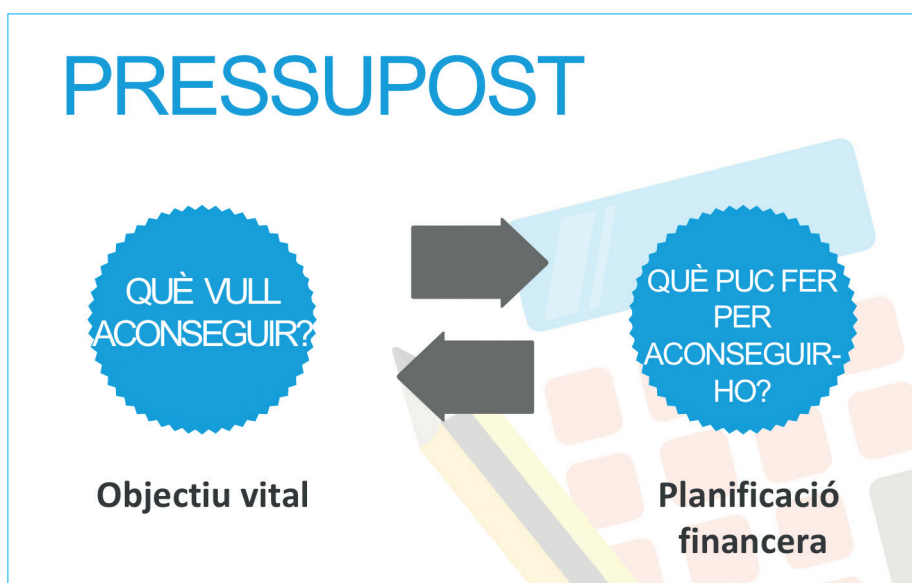
- **A curt termini:** són els objectius que esperem assolir al llarg dels 2 anys vinents. Exemples: un viatge per visitar la família, la compra d'un cotxe o de mobles, etc.
- **A llarg termini:** són els que esperem assolir en un període superior a 5 anys. El temps que tardem a arribar-hi pot requerir fins i tot 20 anys. Exemples: comprar un habitatge, tenir diners per a la jubilació, etc.

Hem de tenir en compte que els objectius han de ser: **realistes, concrets, assolibles i delimitats en el temps.**

Quan disposem del nostre pla, haurem d'anar controlant que complim el que hem previst amb una nova eina, el pressupost.

Contràriament al que pot semblar, una persona que es planifica les finances correctament passarà menys temps resolent problemes financers que no pas algú que no dediqui temps a fer un pla financer.

Què és el pressupost?

El pressupost és la part bàsica d'un pla financer ben desenvolupat. El pressupost ha de ser anual, de manera que puguem visualitzar la foto general dels ingressos i despeses que tenim, però per poder controlar si anem complint el pressupost també és important fer-ne un de mensual.

Recordem que la situació ideal és fer el pressupost anual, de tots els mesos de l'any, perquè hi ha despeses que només es produeixen una vegada a l'any i hem d'estar preparats, com per exemple: despeses escolars al setembre, pagament d'impostos, pagament de l'assegurança del cotxe...

En aquesta sessió, no obstant això, ens centrarem en el **pressupost mensual**, perquè, en general, les factures es paguen mensualment, el salari és mensual, etc. D'aquesta manera és més fàcil fer-se una idea de les despeses i ingressos que tindrem.

Quan coneguem els ingressos i despeses mensuals que tenim ens podem plantejar petits objectius per millorar el dia a dia. Per exemple, arribar a final de mes amb diners al compte, canviar el sofà o comprar l'abric que ens cal. (Pregunta als assistents què els agradaria millorar del dia a dia i explica amb un exemple senzill com pot ajudar el pressupost a aconseguir aquests objectius).

El pressupost també serveix per fer plans a mitjà/llarg termini. Per exemple, les vacances d'estiu, comprar una moto, renovar el cotxe... (Pregunta als assistents quins plans a llarg termini tenen i explica amb un exemple senzill com pot ajudar el pressupost a aconseguir aquests objectius).

La idea que ha de quedar clara és que els objectius vitals que tinguem impliquen decisions des del punt de vista financer. Si tenim un pressupost i podem planificar i controlar la nostra economia, tot serà més fàcil.

La determinació de les quantitats mensuals necessàries per arribar als objectius a curt i a llarg termini fa que hom es preguntï: Què vull aconseguir? Tinc els recursos necessaris? Què puc fer per arribar-hi?

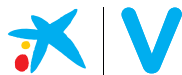
És freqüent trobar que no tenim prou recursos per aconseguir dur a terme tots els objectius vitals que ens hem marcat i, per tant, haver-los de repensar. Per això mateix, cal integrar aquests objectius en el pressupost.

Per a què serveix el pressupost?

PRESSUPOST

Per a què serveix el pressupost?

- **Saber** en què gastem els diners
- **Prioritzar despeses**
- Facilitar les **previsions** per al futur
- Fer un **seguiment** i **control** dels diners que tenim
- Ser **conscients** dels beneficis d'estalviar
- Assolir la **tranquil·litat financera**

El pressupost és una **eina senzilla i eficaç** que reflecteix els ingressos i les despeses familiars i que ens ajuda a:

- Saber en què gastem els diners.
- Prioritzar les despeses, saber quines són més importants.
- Facilitar les previsions per al futur.
- Fer un seguiment i control dels diners que tenim.
- Ser conscients dels beneficis d'estalviar (i dels beneficis de tenir un fons per a emergències).
- Assolir la tranquil·litat financera. El pressupost ens ajuda a solucionar problemes econòmics.

Elaborar un pressupost familiar ens permet **establir prioritats** i avaluar si s'aconsegueixen o no els objectius que ens havíem fixat.

Una de les característiques del pressupost és que mira cap al futur fent servir informació del passat. Exemple: per calcular què gastaré l'any que ve en subministraments, miraré què m'hi he gastat enguany.

Com es fa un pressupost?

PRESSUPOST

Com es fa un pressupost?

- **0. Hem de conèixer** els ingressos i despeses del mes anterior
- **1. Identifiquem** els ingressos
- **2. Definim** categories i nivells de despeses
- **3. Tenim el pressupost en paper**
- **4. Revisem i analitzem** el pressupost periòdicament

Abans de començar, hem de tenir anotades, com a mínim, les despeses del mes anterior per poder fer una estimació del mes vinent.

- **El primer pas**, a continuació, és estimar els ingressos disponibles. Això ens proporcionarà el punt de partida per saber de quants diners disposem per poder assolir els nostres objectius. Recordem que el farem mensual per facilitar els càlculs, però és ideal que el pressupost sigui anual.
- **En segon lloc**, classificarem les despeses i veurem el nivell de despeses que tenim.
- **En tercer lloc**, farem servir un document per veure el pressupost i comparar els ingressos amb les despeses.
- **Finalment**, de manera periòdica, revisarem i analitzarem si complim el pressupost.

(Cal reforçar aquest missatge de control del pressupost, perquè si únicament es fa el pressupost, però després no se segueix, aquest exercici no té utilitat.)

Pas previ: apuntem totes les despeses del mes anterior

Per fer el pressupost, hem de conèixer les **despeses reals**.

Encara que pugui ser una feina avorrida, és essencial per poder planificar i millorar les nostres finances. No cal començar el dia 1 de cada mes o l'1 de gener, com les dietes... No hi ha excuses.

Alguns trucs per saber quines despeses tenim poden ser:

- Anotem en un paper totes les despeses, amb targeta o en efectiu.
- Conservem els tiquets.
- Revisem els extractes del banc...

Com més informació tinguem, millor, però com a mínim hem de tenir les dades del mes anterior.

A més de les despeses corrents en llum, aigua, habitatge, alimentació... no hem d'oblidar les petites despeses del dia a dia o les despeses extres que sorgeixen i que no tenim en compte perquè no són contínues (p. ex.: berenar per als nens, medicaments a la farmàcia...).

Primer pas: identifiquem els ingressos

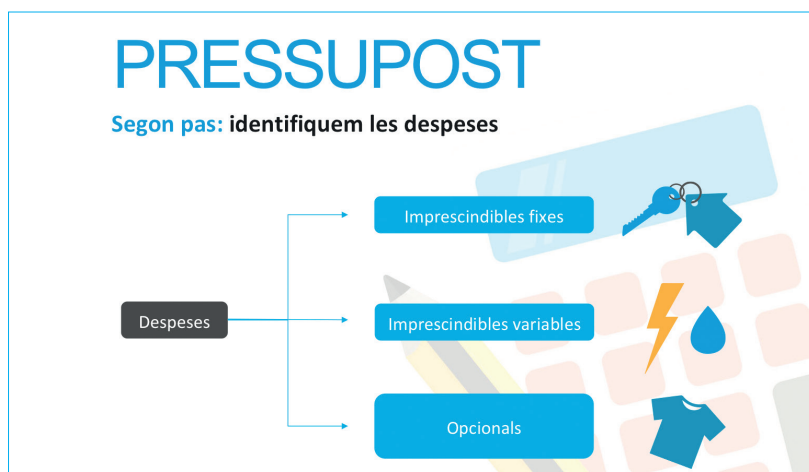
Identificar els ingressos que genera la família és el primer pas per fer el pressupost familiar. Els ingressos poden ser per diferents conceptes:

- **Rendes del treball:** sous, pagues extres, indemnitzacions...
- **Pensions i prestacions:** jubilació, atur, renda d'inserció, prestació d'ajut familiar i moltes altres, com ara discapacitat, orfenesa, RAI (renda activa d'inserció), prestació per urgència social...
- **Altres:** ajuda que rebem de familiars, fills de més de 16 anys que treballen, pensió de l'exparella per fills, etc.

Recordem que quan fem la previsió dels ingressos és important tenir-ne en compte la freqüència (p. ex.: la paga doble no és mensual, sinó que s'ingressa al juny i al desembre) i la seguretat (p. ex.: l'empresa no va gaire bé i em podria quedar sense feina; potser ara tinc una feina, però se m'acaba el contracte d'aquí a uns mesos; la prestació que rebo s'acaba d'aquí a sis mesos...).

Segon pas: identifiquem les despeses

Les despeses són **qualsevol obligació de pagament** a causa de compres fetes o compromisos adquirits referits a béns, serveis, subministraments...

Les podem dividir en tres categories:

- **Despeses imprescindibles fixes:** són despeses que hem d'assumir regularment, són difícils de reduir o modificar i si deixem de pagar-les les conseqüències poden ser greus per a l'economia familiar. (P. ex.: lloguer o hipoteca de l'habitatge, impostos, assegurances...)
- **Despeses imprescindibles variables:** són despeses necessàries per a la vida diària, que també hem de pagar regularment, però que es poden reduir si fem un consum més moderat. (P. ex.: factura de la llum o l'aigua...)
- **Despeses opcionals:** són aquelles despeses que fem quan ens ve de gust però que, en cas de necessitat, es podrien reduir o eliminar. (P. ex. fer una cervesa al bar, comprar joguines als nens, caramels...)

Totes les despeses són variables, però n'hi ha de més difícils de modificar. Per exemple, canviar d'habitatge és més complicat que no comprar laminadures als nens o deixar de fer l'aperitiu al bar.

Tercer pas: comparem els ingressos amb les despeses

- **Si el resultat del pressupost és 0** (els ingressos i les despeses són iguals), estarem en una situació d'equilibri pressupostari, però compte!, en aquesta situació no es pot atendre cap despesa imprevista (una avaria a la nevera, una multa, el dentista del nen...).
- **Queden diners disponibles?** Si és així, la millor opció és reservar una part d'aquests diners per als estalvis i, d'aquesta manera, tenir més tranquil·litat financera.
- **No hi ha prou ingressos per cobrir les despeses?** Aleshores cal prioritzar despeses.

PRESSUPOST

Tercer pas: comparem els ingressos amb les despeses

- Resultat = 0

- Queden diners disponibles?

- No hi ha prou ingressos per cobrir les despeses?

Comenta que, a més de reduir les despeses, també podem mirar d'augmentar els ingressos. Això podem preguntar-ho directament al representant de l'entitat social, perquè n'hi ha moltes que tenen entre els objectius la promoció professional i ajuda per cercar feina.

En qualsevol cas, remarca que **cal evitar** les ofertes que assegurin ingressos fàcils i ràpids, perquè són estafes que acabaran fent-nos endeutar, i que també cal evitar el joc d'apostes, per les poques probabilitats de guanyar-hi i les grans probabilitats de perdre-hi.

PRÀCTICA: ENUMERACIÓ I CLASSIFICACIÓ DE DESPESES PER CATEGORIES

PRESSUPOST

Pràctica: classificació de despeses

DESPESES IMPRESCINDIBLES FIXES	DESPESES IMPRESCINDIBLES VARIABLES	DESPESES OPCIONALS

Els participants han d'indicar tipus de despeses i a quina categoria corresponen i anotar-les a la fitxa que els hem lliurat; quan s'hagi fet, el formador les escriurà a la pissarra o directament al PowerPoint. Si els assistents no són participatius, el formador pot anar proposant tipus de despeses i que els assistents les classifiquin.

El formador ha de corregir les classificacions que poden ser incorrectes per mitjà de preguntes i intentant fer reflexionar el grup.

En segons quins casos les categories i la prioritització no són rígides, sinó que depenen de cada persona/família.

Quan s'hagi fet l'exercici, es comenten algunes despeses que no s'hagin esmentat.

- **Despeses imprescindibles fixes:** lloguer del pis, rebut de la comunitat, hipoteca, pagament d'un préstec, pagament de l'assegurança del cotxe...
- **Despeses imprescindibles variables:** consum de gas (o bombones de butà), aigua, llum, telèfon, compra d'aliments, roba, despeses de transport, menjar per als animals de companyia...
- **Despeses opcionals:** àpats fora de casa, cinema, tabac, un cafè o una canya al bar, joguines dels nens, caramels...

PRESSUPOST

Pràctica:

Pressupost de la Carme

El cas del Joan i la Cristina

El cas de l'Antònia i la Maria

PRÀCTICA: EXECUCIÓ DEL PRESSUPOST

L'objectiu d'aquest exercici és, amb la participació dels assistents, destacar els objectius següents:

- A) La importància de **conèixer les dades** per ser conscients dels diners de què disposem i les despeses que hem d'assumir. Aquí indicarem que la situació ideal és tenir dades anuals, però que per començar es plantejarà mensualment, per evitar l'excusa "no ho sé, aquest mes anotaré totes les dades i faré el pressupost el mes que ve" (sempre el mes que ve...).
- B) En el mateix exercici introduïm la classificació de les despeses en: **imprescindibles fixes, imprescindibles variables i opcionals**.
- C) Encara que les classifiquem com a fixes, destaquem que també el lloguer o l'assegurança del cotxe són costos que podem variar; d'aquesta manera introduïm dos conceptes: **l'ús racional dels recursos escassos i l'estalvi**.
- D) En el pressupost veurem immediatament si ens falten diners o ens en sobren. (Evita termes com ara *superàvit*, *dèficit* o *saldo*, perquè són més difícils d'entendre. En tot cas, informa que superàvit = ens sobren diners; *dèficit* = ens falten diners; saldo = diners que tenim.)
- E) Quan haguem classificat les despeses, passem a **equilibrar el pressupost**. L'exercici planteja una solució, però qualsevol altra opció que suggereixin els assistents és igualment vàlida.

El voluntari decideix el cas que treballarà en funció del públic a qui s'adreça. El cas de la Carme es troba al PowerPoint mateix. Els casos del Joan i la Cristina i de l'Antònia i la Maria són documents d'Excel als quals es pot accedir amb l'hipervincle.

El pressupost de la Carme

1. Explicació del cas:

La Carme està divorciada i viu amb la seva filla Marisa, d'11 anys. L'exmarit no li dona cap ajuda per a les despeses de la nena però, per sort, la Carme viu a prop del Manel, el seu pare (l'avi de la Marisa). Com que el Manel està jubilat, es cuida de la Marisa a la tarda o quan es posa malalta.

La Carme treballa en una empresa de neteja i cobra 600 € al mes. Quan no arriba a final de mes, el Manel li deixa una mica de diners. Però la Carme vol ser totalment independent i farà un pressupost per primera vegada.

2. El formador presenta als assistents el quadre següent:

PRESSUPOST

Com classifiquem les despeses?

DESPESES	Imprescindibles fixes	Imprescindibles variables	Opcionals
Habitatge 200 €			
Transport 40 €			
Alimentació 200 €			
Marisa 20 €			
Llum 60 €			
Aigua 30 €			
Gas 30 €			
Telèfon 25 €			
Lleure 40 €			
	0	0	0

INGRESSOS

600 €

Enumera les despeses següents:

Habitatge:	200 €/mes
Llum:	120 € / cada dos mesos
Aigua:	90 €/trimestre
Lleure:	40 €/mes (Fes reflexionar els assistents sobre les despeses de què no som conscients: el cafè o la cervesa al bar, esmorzar o berenar fora amb la canalla, els gelats, alguna joguina, un regalet...)
Gas:	30 €/mes
Transport:	40 €/mes
Telèfon:	25 €/mes
Alimentació:	200 €/mes (inclosos els productes de neteja)

Despeses de la Marisa: 20 €/mes (llibres, material escolar...)

Anem preguntant als assistents on els classificarien i per què. Apuntem els resultats a la pissarra o directament al PowerPoint perquè es projecti a la pantalla.

Es recomana lliurar la fitxa de l'exercici i treballar-lo en grups petits i, si t'ho estimes més, fer l'exercici de manera grupal i projectar els resultats.

Alguns conceptes, com el telèfon, es pot debatre si són necessaris o opcionals introduint aquí el concepte que una despesa pot ser necessària per a la feina, per a la seguretat, o bé opcional, per xerrar amb els amics.

Proposta de classificació

Presentem la solució a l'exercici, però són igualment vàlides altres opcions que plantegin els assistents i el grup accepti.

PRESSUPOST

Proposta de classificació

TOTAL D'INGRESSOS	Imprescindibles fixes	Imprescindibles variables	Opcionals
Sou 600 €	Habitatge 200 €	Marisa 20 €	Lleure 40 €
		Transport 40 €	
		Llum 60 €	
		Aigua 30 €	
		Gas 30 €	
		Telèfon 25 €	
		Alimentació 200 €	
600 €	200 €	405 €	40 €

Resum del quadre

PRESSUPOST

Resum del pressupost

TOTAL D'INGRESSOS	600 €
TIPUS DE DESPESES	
Imprescindibles fixes	200 €
Imprescindibles variables	405 €
Opcionals	40 €
TOTAL DE DESPESES	645 €
INGRESSOS - DESPESES	-45 €

Cal tenir en compte:

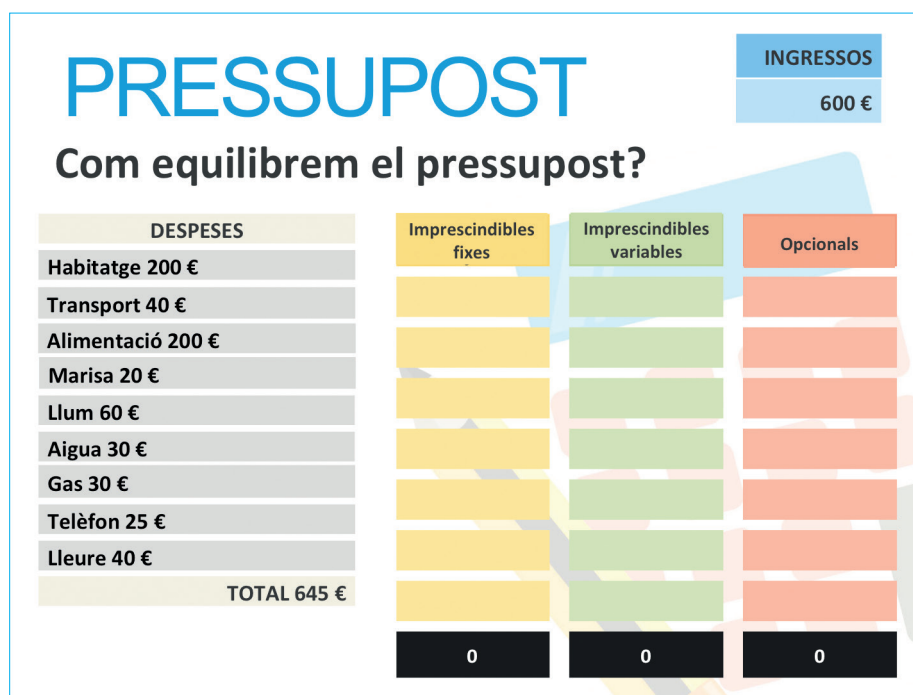
• La Carne gasta més del que ingressa

• Pressupost amb dèficit

Quan els participants acabin d'identificar els ingressos i les despeses, han de restar les despeses dels ingressos. Comentem el resultat i el dèficit de la Carne.

Pregunta als assistents què podrien fer per reduir despeses i equilibrar el pressupost. Les opcions que accepti el grup sempre són vàlides.

Expliquem com es prioritzen les despeses

Per poder prioritzar les despeses, en primer lloc les hem de tenir endreçades i identificades.

A l'hora de prioritzar despeses, hem de ser realistes i, abans d'eliminar una despesa com el tabac, per exemple, també podem pensar a reduir-la. Passa el mateix si fem un cafè al bar o hi comprem l'esmorzar, sempre segons el nivell de dèficit que tinguem al pressupost familiar.

Les despeses de les quals hem de prescindir en primer lloc són les opcionals, atès que són les menys importants per a la vida diària; diríem que són despeses que podem eliminar (o reduir) en cas de necessitat.

En segon lloc, si encara surt un saldo negatiu mirarem si hi ha cap despesa habitual que puguem eliminar i quines podem reduir; si tot i això el saldo és negatiu, ens plantejarem si hi ha la possibilitat de negociar alguna de les despeses imprescindibles, com les assegurances o el lloguer.

L'exercici planteja una possibilitat de reduir despeses.

PRESSUPOST

Proposta de pressupost equilibrat

TOTAL D'INGRESSOS	Imprescindibles fixes	Imprescindibles variables	Opcionals
Sou 600 €	Habitatge 200 €	Marisa 15 €	Lleure 30 €
		Transport 30 €	
		Llum 50 €	
		Aigua 20 €	
		Gas 30 €	
		Telèfon 25 €	
		Alimentació 200 €	
600 €	200 €	370 €	30 €

Recorda que cal ser realistes i que és millor reduir una despesa abans que eliminar-la teòricament i després tornar a tenir-la.

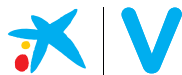
PRESSUPOST

Pressupost equilibrat

TOTAL D'INGRESSOS	600 €
TIPUS DE DESPESES	
Imprescindibles fixes	200 €
Imprescindibles variables	370 €
Opcionals	30 €
TOTAL DE DESPESES	600 €
INGRESSOS - DESPESES	0 €

Cal tenir en compte:

- Reduir abans d'eliminar
- Estalviar tot el que es pugui

PRÀCTIQUES: EL JOAN I LA CRISTINA O L'ANTÒNIA I LA MARIA

Segons el perfil del públic assistent, pot ser interessant fer una pràctica més detallada sobre el pressupost. A continuació, es presenten dues noves pràctiques. El voluntari decideix si en fa una o no.

Metodologia

A través de l'hipervincle que trobaràs a la presentació del bloc 1, o descarregant-te directament el document, accediràs a un full d'Excel a partir del qual pots treballar la classificació de despeses, l'equilibri pressupostari i, posteriorment, el pla d'estalvi.

Es recomana lliurar la fitxa de l'exercici i treballar-lo en grups petits o, si t'ho estimes més, fer l'exercici de manera grupal i projectar els resultats.

El pressupost del Joan i la Cristina

El Joan i la Cristina tenen una feina estable. El Joan guanya 950 €/mes. La Cristina guanya 685 €/mes (sous nets i pagues extres incloses).

Des que van tenir el segon fill, les despeses han augmentat i necessiten reequilibrar el pressupost, a més d'identificar i classificar les despeses.

Fes la pràctica a través de l'Excel esmentat i recorda que a l'hora de classificar o equilibrar el pressupost no hi ha una única opció. Aprofita per reflexionar amb els assistents sobre la necessitat dels diferents conceptes i els hàbits d'estalvi relacionats (p. ex.: estalvi energètic, compres compulsives...).

Quan s'hagi equilibrat el pressupost, comenta als assistents que valorin la possibilitat d'augmentar els ingressos i no tan sols reduir despeses. En aquest exercici, tant el Joan com la Cristina es podrien plantejar buscar una feina nova que els permeti guanyar més diners.

El pressupost de l'Antònia i la Maria

L'Antònia és una dona de 60 anys que conviu amb la seva filla Maria i amb els dos nets, de 9 i 11 anys. L'Antònia cobra una pensió de 620 € i la Maria aconsegueix uns ingressos de 300 € amb diferents ocupacions temporals.

L'Antònia i la Maria necessiten equilibrar el pressupost per arribar a final de mes i, per fer-ho, han d'identificar i classificar els ingressos i les despeses que tenen.

Fes la pràctica a través de l'Excel esmentat i recorda que a l'hora de classificar o equilibrar el pressupost no hi ha una única opció. Aprofita per reflexionar amb els assistents sobre la necessitat dels diferents conceptes i els hàbits d'estalvi relacionats (p. ex.: estalvi energètic, compres compulsives...).

Quan s'hagi equilibrat el pressupost, comenta als assistents que valorin la possibilitat d'augmentar els ingressos i no tan sols reduir despeses. En aquest exercici, la Maria podria trobar una feina estable i tenir un sou més alt.

Fitxa de resum per al participant:

Quan s'hagi equilibrat el pressupost de la Carme i el d'algun dels casos opcionals, si és el cas, explica que això són exemples senzills, però que a casa hem de fer un pressupost personal propi. Relaxa el ritme de la sessió i aprofita-ho per lliurar el model de pressupost mensual als assistents. Comenta els conceptes i anima'ls a fer-ho de manera individual.

Designed by Freepik

PRESSUPOST MENSUAL

TIPUS D'INGRESSOS	Import mensual
Sou 1	
Sou 2	
Altres: indemnitzacions...	
Jubilació	
Atur	
Renda d'inserció	
Ajuda familiar	
Altres (viduïtat, orfenesa, incapacitat, RAI...)	
Ajudes de familiars, d'ONG	
TOTAL D'INGRESSOS	

TIPUS DE DESPESES	Actuals	Impresc. fixes	Impresc. variables	Opcionals	Pla d'estalvi
Habitatge					
Lloguer/hipoteca					
Comunitat de propietaris					
Assegurança de l'habitatge					
Assegurança de la llar					
Alimentació i productes de la llar					
Subministraments					
Llum					
Aigua					
Gas ciutat/butà					
Telèfon, internet, TV					
Préstecs, deutes o despeses financeres					
Préstecs (cotxe o altres prest. personals)					
Quota de les targetes de crèdit					
Altres despeses bancàries (comissions...)					

TIPUS DE DESPESES	Actuals	Impresc. fixes	Impresc. variables	Opcionals	Pla d'estalvi
Transport					
Abonament de transport públic					
Benzina					
Assegurança del cotxe					
Altres (manteniment del cotxe...)					
Cura personal i salut					
Roba i calçat					
Salut (despeses de farmàcia, ulleres...)					
Altres (perruqueria, gimnàs...)					
Educació/cura dels fills					
Escola, universitat...					
Extraescolars					
Altres (cangurs)					
Lleure/regals					
Cinema, aniversaris...					
Altres					
Bars, cafè, tabac...					
TOTAL DE DESPESES					

TOTAL D'INGRESSOS	
TOTAL DE DESPESES	
RESULTAT	

TOTAL D'INGRESSOS	
TOTAL DE DESPESES	
PLA D'ESTALVI	
RESULTAT	

PRESSUPOST

El pressupost, sota control

Dissenyem el **pressupost** anual

Anotem cada dia **les despeses** que fem per saber a final de mes en què hem gastat els diners

Fem un **seguiment mes a mes** de les despeses i els ingressos

Recordem-ho: **la clau és la constància**

Acabem aquest mòdul sobre gestió del pressupost recordant-ne els punts més importants:

- És important tenir un pressupost anual (elaborat mensualment).
- Hem d'anotar cada dia les despeses per saber a final de mes les despeses que hem tingut (si no sabem en què ens deixem els diners no podem actuar).
- Hem de fer un seguiment de l'evolució de despeses i ingressos mes a mes (veure en què ens desviem, per què, com ho corregirem els mesos vinents...).

Cal insistir en el fet que la clau és la constància, hem d'agafar l'hàbit d'execució i seguiment del pressupost.

Si agafem aquest hàbit, haurem fet un pas endavant cap a la tranquil·litat financera.

1.2 MÒDUL 2: ESTALVI

Introducció

Comencem aquest mòdul fent una pregunta al grup: què enteneu que és, estalviar?

Pluja d'idees sobre què entenem que és l'estalvi: si es pot, anotarem a la pissarra les idees que van sortint.

L'estalvi és la part dels ingressos que no gastem.

Estalviar consisteix a reservar una part dels ingressos per fer-los servir més endavant, segons els plans que es tinguin per al futur o els imprevistos que ens sorgeixin.

Però, per què volem estalviar? Espera que els participants responguin abans de passar a la diapositiva següent.

Per què estalviar?

En primer lloc, per afrontar imprevistos. En qualsevol moment es pot esdevenir una circumstància impensada que ens obligui a fer una despesa inesperada: una multa, una avaria al cotxe, un robatori o una malaltia ens poden trastocar el pressupost.

Si tenim uns estalvis podrem afrontar millor aquests imprevistos.

ESTALVI

Per què hem d'estalviar?

- Per afrontar **imprevistos**

- Per aconseguir **objectius** en el futur

PER VIURE AMB TRANQUIL·LITAT

Estalviar també ens permet complir objectius en el futur: poder comprar un cotxe, un habitatge, fer un viatge, pagar els estudis dels fills o la jubilació poden ser objectius per al futur.

En definitiva, **tenir estalvis ens permet viure més tranquils** i amb una qualitat de vida millor, perquè els estalvis ens donen la seguretat i independència financera que necessitem per atendre les necessitats de la família i per complir objectius i afrontar imprevistos.

L'estalvi és la clau per a la nostra tranquil·litat. És molt millor consumir de manera responsable en el present, i poder estalviar, que viure gastant més del que guanyem i tenir sempre deutes.

NOTA: tenint en compte el perfil dels grups als quals s'adreça aquest taller, la sessió se centrarà en l'hàbit d'estalviar (encara que siguin quantitats petites) i en com podem estalviar. Igualment, s'aprofitarà per compartir bones pràctiques sobre mètodes d'estalvi.

Tots coneixem maneres d'estalviar, aquí en comentarem algunes.

Pla d'estalvi

ESTALVI

Com podem estalviar?

Pla d'estalvi

1. Hem de tenir un **coneixement real dels nostres ingressos i despeses**

2. Establim un **objectiu**

3. Fixem la **quantitat periòdica** que pensem estalviar

4. Ens marquem un **termini de temps** per arribar a l'objectiu

En primer lloc, hem d'estar convençuts de la importància d'estalviar. Pot ser que tinguem uns ingressos petits i que de vegades no puguem estalviar o puguem estalviar quantitats molt petites, però és útil tenir consciència que no gastar tots els diners de què disposem és un hàbit que ens permetrà viure de manera més relaxada davant de possibles imprevistos que haguem de superar.

ESTALVI

Pràctica: el pla d'estalvi

El cas de la Carme

El cas del Joan i la Cristina

El cas de l'Antònia i la Maria

Una manera d'estalviar és fer un pla d'estalvi.

Com ja hem vist en el mòdul anterior, hem de tenir un coneixement real dels nostres ingressos i despeses.

Després marcarem un objectiu que, per començar, ha de ser un fons d'emergència que ens pugui servir per solucionar imprevistos. Després podem començar a estalviar per canviar el forn, comprar un cotxe de segona mà o fer el viatge que ajornem des de fa temps.

Calcularem quants diners necessitem per fer-ho i ens fixarem un temps per assolir el nostre objectiu d'estalvi.

Demana un objectiu als participants.

Posa un **exemple senzill** sobre el temps que es tardarà a aconseguir-lo, en funció dels diners que estalviï la persona, i viceversa (quantitat que s'ha d'estalviar en funció del temps disponible).

El voluntari ha de presentar els detalls del cas que triï, independentment de si ha fet l'exercici en el mòdul del pressupost o no. Presenta les despeses de manera senzilla i que el grup decideixi en què poden estalviar el Joan i la Cristina o l'Antònia i la Maria.

PRÀCTICA: EL PLA D'ESTALVI

Seguint amb els personatges anteriors, es presenten tres possibles casos de pla d'estalvi. El voluntari ha de triar un dels tres casos que es proposen per treballar-lo a l'aula.

Cada pla d'estalvi té un hipervincle al PowerPoint de presentació del mòdul i també es pot descarregar del web de Voluntaris CaixaBank.

Pots fer l'exercici de manera grupal i projectar-ne els resultats o fer servir les fitxes per als participants i treballar en petits grups o de manera individual.

L'esquema de treball és el mateix en cada cas proposat:

1. Presentació del cas

PLA D'ESTALVI		
CARME	JOAN I CRISTINA	ANTÒNIA I MARIA
150 € per al viatge de la Marisa	150 € per a la cadireta de seguretat del nen	150 € per canviar la rentadora

2. Exercici

Tots els personatges tenen un temps màxim de 9 mesos per estalviar els 150 € que necessiten. No obstant això, ells volen aconseguir els diners en 6 mesos.

Per tant, han d'estalviar:

16,6 €/mes (17 €) durant 9 mesos

25 €/mes durant 6 mesos

Quines despeses podrien reduir la Carme, el Joan i la Cristina o l'Antònia i la Maria per estalviar 150 € en sis mesos?

Recorda el pressupost equilibrat del cas que hagi triat i apunta a la pissarra la reducció de despeses que proposen els assistents. Fes un quadre-resum per veure quant podrien estalviar.

El document específic de cada cas planteja un possible escenari de reducció de despeses. El que hagi plantejat el grup d'assistents és vàlid igualment.

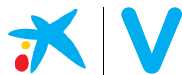
Reflexiona amb el grup que si la Carme / el Joan i la Cristina / l'Antònia i la Maria són capaços d'estalviar 25 € mensuals, després d'aconseguir els 150 € que necessiten, poden començar a estalviar per crear un fons d'emergència. L'estalvi ha de ser un hàbit.

Fons d'emergència

ESTALVI

Fons d'emergència o reserva

- Què és?
- Quants diners hi ha d'haver?
- On ho guardo?

Què és?

El fons d'emergència són els diners que guardem per afrontar imprevistos com ara: avaries en electrodomèstics, reparacions del vehicle o a l'habitatge, problemes dentals... Sense un fons de diners apartats per a imprevistos, normalment s'ha de recórrer a opcions més costoses: demanar un préstec o pagar amb targeta de crèdit. Endeutar-nos en temps difícils és poc aconsellable, perquè ens augmentarien les despeses fixes quan menys ens ho podem permetre. Correm el risc de caure en la trampa d'un endeutament cada vegada més gros. A més, en casos de necessitat serà més difícil evitar els préstecs ràpids i fàcils, que són caríssims.

Quants diners hi ha d'haver?

La quantitat necessària per al fons d'emergència depèn de les circumstàncies personals: de quins ingressos disposa la família, quantes persones hi ha a càrrec seu i quines altres opcions tindríem per augmentar el nivell d'ingressos. Els experts recomanen acumular un fons d'emergència equivalent a entre tres i sis mesos de despeses imprescindibles, és a dir, prou per pagar la hipoteca o el lloguer i la quota de la resta de préstecs, menjar, llum, assegurances, escoles, etc., durant aquest període.

On ho guardo?

És important que els diners del fons d'emergència estiguin en un lloc fàcilment disponible i que alhora sigui segur (no posar els diners en productes financers amb risc, com per exemple accions...). Igualment, és recomanable que no estigui al compte principal de la casa, ja que és fàcil que es gastin els diners en altres conceptes. P. ex.: poden tenir un compte únicament d'estalvi.

L'estalvi, una despesa mensual més

Una bona manera d'estalviar és considerar els diners que vull estalviar com una despesa mensual més; és a dir, de la mateixa manera que he de pagar els rebuts a les companyies d'electricitat, telèfon i assegurances... em pago a mi mateix. És més fàcil si retirem aquesta quantitat a començaments de mes, abans que ens ho gastem en altres coses.

Si decidim estalviar un tant per cent dels nostres ingressos mensuals, per exemple un 10 %, podem incloure aquests 5 o 10 € dins de les despeses imprescindibles del nostre pressupost. Possiblement, segons les nostres circumstàncies personals o l'etapa de la vida en què estiguem, després de fer totes les retallades possibles el pressupost continuï sent massa ajustat per permetre un 10 % d'estalvi mensual, que seria el percentatge òptim. Encara que només puguem estalviar 5 o 10 € cada mes, ja val la pena.

ESTALVI

L'estalvi, una despesa mensual més

Tipus de despeses	Import mensual
Habitatge	
Llar	
Préstecs, deutes o despeses financeres	
Transport	
Cura personal i salut	
Educació/cura dels fills	
Lleure/regals	
Altres	
ESTALVI	
TOTAL DESPESES	

Hàbits d'estalvi

ESTALVI

Hàbits d'estalvi

- Fixem **metes** accessibles

- Establim un **objectiu** d'estalvi mensual

- Establim **prioritats** de despesa i d'estalvi

- Fem un **pressupost** mensual i un d'anyal

- **Pensem-ho dues vegades** abans de gastar

L'estalvi és un hàbit, és a dir, un comportament que repetim de manera regular.

Vegem alguns hàbits d'estalvi:

- Fixem metes accessibles.
- Establim un objectiu d'estalvi mensual.
- Establim prioritats de despesa i d'estalvi.

- Fem un pressupost mensual i un d'anual.
- Ens ho pensem dues vegades abans de gastar diners en alguna cosa.
- Evitem les compres compulsives.
- Fem balanç a final de mes.
- Mantenim el compromís d'estalvi mes a mes.
- Revisem l'evolució dels objectius periòdicament.

El més important no és la quantitat, sinó adquirir l'hàbit d'estalviar

ESTALVI

Els petits estalvis poden ajudar a marcar la diferència

Exemple:
Esmorzar diari per 2,50 €

- **50 € al mes** (20 dies x 2,50 €)
- **600 € a l'any** (12 mesos x 50 €)

PRÀCTICA: BONES PRÀCTIQUES EN L'ESTALVI

Fes un exercici sobre bones pràctiques en l'estalvi.

Demana als participants que comparteixin les seves bones pràctiques per estalviar en la compra, en subministraments o en altres àmbits (de manera individual o en grups).

Anota-ho a la pissarra i posteriorment passa a les diapositives següents i comenta els exemples que consideris oportuns.

Comenta només els que no hagin indicat els participants, i esmenta que només són exemples.

Exemples d'estalvi en la compra

- Elaborem una llista de la compra: pensem en un menú setmanal i mirem els productes que tenim a casa.
- Anem a comprar després de menjar o sense gana.
- Comprem productes de temporada.
- Evitem anar a comprar cada dia, fem una planificació.
- Duem a sobre els diners tan justos com sigui possible.
- Congelem els productes que es fan malbé i que no hem de consumir de seguida.
- Anem sols a comprar (sense els nens).
- Revisem i comparem ofertes entre productes i entre supermercats.

Exemples d'estalvi en subministraments

ESTALVI

Exemples d'estalvi en els subministraments:

- **Apaguem els electrodomèstics** quan no els fem servir.
- Aprofitem **tarifes de cost reduït** (horaris nocturns).
- Fem servir electrodomèstics i bombetes de **baix consum**.
- Escalfem les habitacions amb les **finestres i portes ben tancades**.
- **No deixem córrer l'aigua si no la fem servir**.
- Revisem les factures.
- Revisem la tarifa de mòbil i comparem diferents operadors.
- Revisem la potència contractada de la llum.

- **Apaguem els electrodomèstics** quan no els fem servir. Utilitzem una base múltiple per tallar el corrent elèctric i recordem que l'*stand-by* també consumeix.
- Aprofitem les **tarifes de cost reduït** (horaris nocturns).
- Fem servir electrodomèstics i bombetes de **baix consum**. Els electrodomèstics amb una bona classificació energètica també ens permeten estalviar.
- Escalfem les habitacions amb les **finestres i portes ben tancades**, per fer que duri més i s'escalfin més de pressa.
- **No deixem córrer l'aigua** si no la fem servir (mentre ens ensabonem, ens rentem les dents...).
- **Revisem les factures** i preguntem sobre les despeses que ens cridin l'atenció.
- **Revisem la tarifa de mòbil** i comparem diferents operadors.
- **Revisem la potència contractada de la llum** (és la potència màxima que es pot consumir simultàniament). A la factura elèctrica es paga per dos conceptes: 1, el consum d'electricitat que es fa (terme d'energia). 2, la potència elèctrica contractada. Aquesta potència es paga sempre, encara que no s'encengui ni un sol llum o que marxis de vacances. Valorem si podem abaixar un tram de potència per pagar menys.
- Recordem l'existència del **bo social**. El responsable de l'entitat informará del tema o indicarà a qui adreçar-se.

Una actitud sostenible també afavoreix l'estalvi: gastar aigua, llum, calefacció o electricitat en excés és dolent per al medi ambient i també per a la butxaca.

ESTALVI

Hàbits d'estalvi

- Preparem el **menjar a casa**
- Evitem les **compres a terminis**
- **Revisem els ajuts** municipals, autonòmics o estatals

- Preparem els àpats a casa.
- Evitem les compres a terminis.
- Revisem els ajuts municipals, autonòmics o estatals (descomptes per Carnet Jove, família nombrosa, ajut al lloguer, bo de transport per a joves, etc.).

I en definitiva, un hàbit que contribueix a estalviar és pensar-ho dues vegades abans de gastar diners: segur que ho necessito?

ESTALVI

Pensem-ho dues vegades abans de gastar diners

SEGUR QUE HO NECESSITO?

Educar en l'estalvi

Acabarem el mòdul de l'estalvi amb algunes pautes per ensenyar els nostres fills a estalviar.

ESTALVI

Educar en l'estalvi

- **Actuem de model:** mostrem els avantatges de l'estalvi
- Assignem una paga i ensenyem a **administrar-la**
- Ajudem a **prendre petites decisions** econòmiques
- **Distingim el que és necessari** del que ens agrada o allò que desitgem
- **Comencem des de petits**, no esperem a l'adolescència

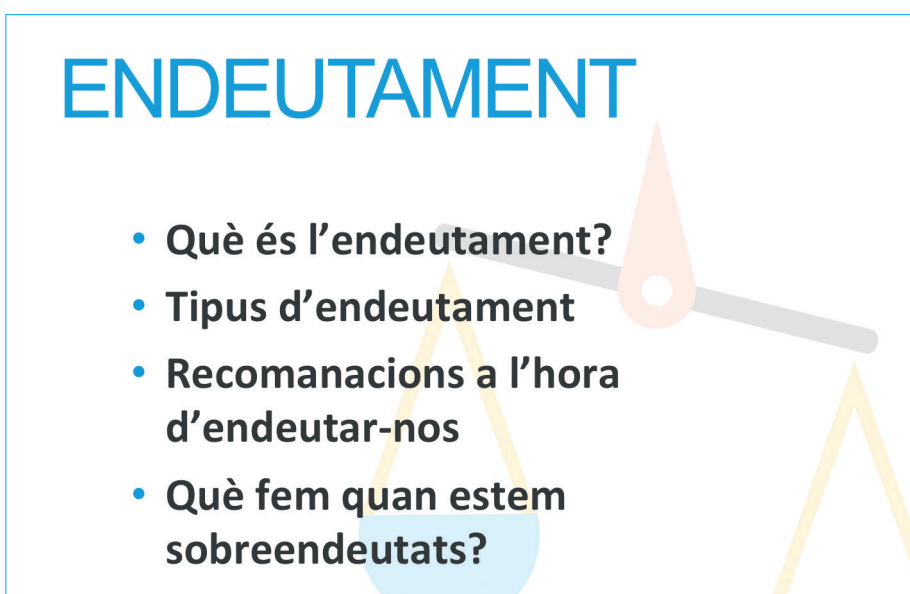
L'estalvi és un hàbit, és a dir, un comportament que es repeteix regularment, per això és important inculcar-lo als nens.

És recomanable que els nens vegin clars els avantatges d'estalviar i no ho sentin com una obligació. Això dependrà molt de la influència de les persones que els envolten i que s'hi vagin acostumant de mica en mica.

Per fer que el nen aprengui a administrar els diners, és convenient aprofitar situacions en què vulgui alguna cosa (una joguina, anar al cinema a veure una pel·lícula...) per fer-li veure la importància de valdre's tot sol, i animar-lo a comprar-ho amb els seus propis diners. Una de les accions que podem fer és donar-li una paga i ensenyar-lo a administrar-la.

Aquest procés permet que els nens entenguin que fan un sacrifici, però també que vegin com augmenten els estalvis i que al final aconsegueixen adquirir el producte que volien. És una experiència que afavoreix l'autoestima del nen i una manera excel·lent d'aprendre a distingir les coses importants de debò d'aquelles de les quals podem prescindir.

1.3 MÒDUL 3: ENDEUTAMENT

Introducció

Hem vist en el mòdul anterior sobre l'estalvi que si volem comprar alguna cosa amb els nostres estalvis, hem de fer un pla d'estalvi i podem tardar mesos, i fins i tot anys, per recollir tots els diners que ens calen.

De vegades ens estimem més no esperar, o fins i tot l'espera no és possible, i és aleshores quan hem de recórrer a l'endeutament: per exemple, si em cal comprar un cotxe perquè m'he de desplaçar a la feina, no puc esperar cinc anys per estalviar els diners per comprar-lo en efectiu.

Moltes famílies s'endeuten en algun moment de la vida, ja sigui per pagar l'ordinador del nen, per comprar un cotxe, una casa...

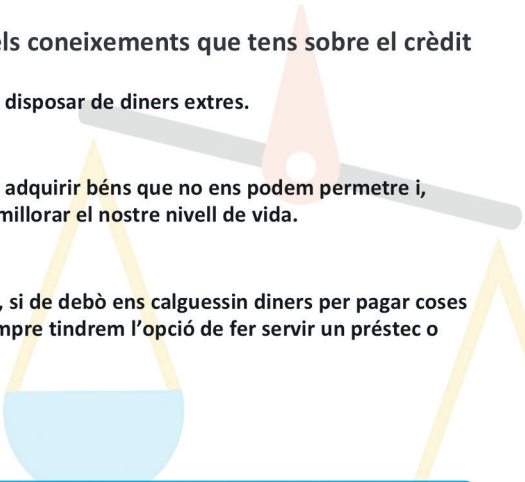
Endeutar-se vol dir fer servir diners prestats per **comprar ara i pagar més tard**. Normalment quan ens endeutem ho fem amb un banc o una altra mena d'entitat financera i hem de pagar interessos o comissions perquè ens deixin aquests diners (sobre els interessos, comissions i característiques dels préstecs en parlarem en el bloc següent).

En aquest mòdul explicarem quines menes d'endeutament hi ha, què cal saber abans d'endeutar-nos i què hem de fer quan tenim dificultats per pagar els deutes.

PRÀCTICA: COMPROVA ELS CONEIXEMENTS QUE TENS SOBRE EL CRÈDIT

Finances per a tothom

Esmenta que aquest exercici és al web Finanzas para todos.

ENDEUTAMENT

 Pràctica: comprova els coneixements que tens sobre el crèdit

1. El crèdit ens permet disposar de diners extres.
☐ Cert ☐ Fals
2. El crèdit ens permet adquirir béns que no ens podem permetre i, d'aquesta manera, millorar el nostre nivell de vida.
☐ Cert ☐ Fals
3. En cas de necessitat, si de debò ens calguessin diners per pagar coses imprescindibles, sempre tindrem l'opció de fer servir un préstec o crèdit.
☐ Cert ☐ Fals

www.finanzasparatodos.es

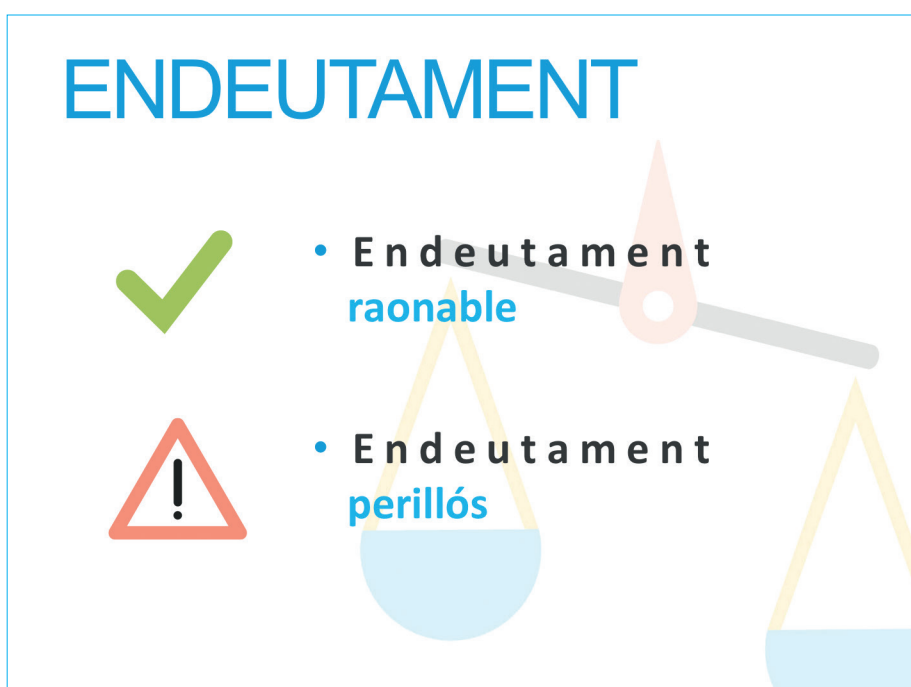
Llegeix les afirmacions que apareixen en la presentació i pregunta als participants quants consideren que l'afirmació és certa i quants consideren que és falsa:

1. El crèdit ens permet disposar de **diners extres**.
2. El crèdit ens permet adquirir béns que no ens podem permetre i, d'aquesta manera, **millorar el nostre nivell de vida**.
3. En cas de necessitat, si de debò ens calguessin diners per pagar coses imprescindibles, sempre tindrem l'opció de fer servir un **préstec o crèdit**.
4. Una entitat financera sap fins a quin nivell ens podem endeutar sense tenir problemes, de manera que si ens deixa més diners dels que podem pagar, **n'assumeix la responsabilitat**.
5. Si, amb el temps, resulta que no podem pagar el crèdit, sempre podrem **renegociar les condicions pactades**, canviant el tipus d'interès o ajornant els pagaments.
6. Comprar una cosa a **crèdit** és igual que comprar-la en **efectiu**, però ajornant el desemborsament dels diners.

Quan tinguem totes les respostes dels participants, comenta les respostes al test (respostes del web: Finanzas para todos) i destaca els conceptes clau sobre l'endeutament:

SOLUCIÓ

1. FALS!	El crèdit NO són diners extres. Els diners prestats simplement ens permeten gastar avui els ingressos de demà, i això ens deixa amb menys diners per cobrir les despeses futures.
2. FALS!	Comprar una cosa que no ens podem permetre ens perjudica el pressupost i disminueix el nostre nivell de vida, tant si la paguem en efectiu com si utilitzem crèdit. De fet, els béns comprats a crèdit s'encareixen: si la despesa al comptat ja és excessiva per al teu nivell d'ingressos, recorda que encara serà més alta si la pagues a crèdit.
3. FALS!	La possibilitat que un banc o una altra entitat financera et concedeixi crèdit depèn de les circumstàncies personals i de l'historial creditici. Totes les entitats financeres tenen accés a aquest historial, on es detallen els altres préstecs i crèdits que tens actualment, i els que hagis tingut en el passat. A les bases de dades (ASNEF i RAI) a què accedeixen les entitats també hi consta si has incomplert algun pagament d'altres préstecs i d'altres factures. No podràs obtenir crèdit en bones condicions si tens un historial creditici dolent i les circumstàncies personals no són les millors. Pot ser que els únics disposats a prestar-te diners siguin entitats dubtoses o particulars que et cobraran despeses elevadíssimes i uns interessos abusius. Aquestes solucions no són recomanables, perquè així és com molta gent ha perdut la casa i altres possessions.
4. FALS!	La responsabilitat principal sempre és nostra. De vegades sembla que ens bombardegen amb facilitats per comprar ara i pagar més endavant. És responsabilitat nostra saber quan convé fer servir crèdit i quant podem pagar en concepte de devolució i interessos. També és responsabilitat nostra si no complim el que hem pactat.
5. FALS!	Això no és un joc en què podem entrar i sortir com ens convingui. Quan acceptem un crèdit o préstec, signem un contracte pel qual ens comprometem per escrit a tornar tots els diners, més interessos i altres despeses, en unes condicions especificades. En comptades ocasions pot haver-hi la possibilitat de renegociar-ho, però generalment tindrem conseqüències molt serioses si no complim el que s'ha pactat.
6. FALS!	No és igual. Quan una entitat et concedeix crèdit, t'està prestant un servei que no és gratis. Aquest servei l'has de pagar, a més del cost original del producte. L'interès és la quantitat que et cobren per fer servir diners prestats. Segons el percentatge d'interès i el termini de pagament, el cost del crèdit pot ser tant com el preu al comptat del producte que volies comprar. És a dir, pagaries el doble.

Tipus d'endeutament

L'endeutament no és per definició ni bo ni dolent. Una bona gestió de l'endeutament no ha de fer perillar necessàriament la nostra tranquil·litat financera.

Cal diferenciar entre dues menes d'endeutament:

- **Endeutament raonable:** quan demanem diners prestats per comprar béns o serveis que substitueixen una despesa corrent, com pot ser pagar una hipoteca en comptes del lloguer, i poden augmentar el valor amb el temps (tot i que no sempre, com hem vist els últims anys) o que ens generaran ingressos (p. ex.: comprar una furgoneta per iniciar un negoci de mudances...).

En aquests casos, l'endeutament és raonable sempre que tinguem prou ingressos per fer front al pagament del deute.

- **Endeutament perillós:** quan demanem diners prestats per comprar béns o serveis que no necessitem o que, encara que els necessitem, no ens podem permetre, és a dir, quan no tenim prou ingressos per assumir el pagament del deute.

També és perillós quan ho fem tot i que ja estem endeutats, perquè això pot implicar un sobreendeutament. Els experts recomanen com a criteri general no superar un percentatge d'endeutament d'entre el 30-40 % de la renda disponible. Però compte, també depèn del total d'ingressos que tinguem...

ENDEUTAMENT

Consells sobre com hem d'actuar en cas de sobreendeutament

- **Actuem** al més aviat possible
- **Mantinguem la calma** i no prenguem decisions precipitades
- **Revisem la situació** del pressupost familiar
- Fem un **llistat de deutes** i prioritzem
- **Negociem** els deutes amb el banc
- Fem un **pla d'emergència**
- **No acudim a prestadors ni crèdits ràpids**

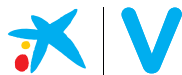
Sobreendeutament

Per acabar la sessió, veurem què és el sobreendeutament i alguns consells sobre com cal actuar en cas de sobreendeutament.

Diem que estem sobreendeutats quan tenim deutes i necessitem endeutar-nos més per poder pagar els deutes anteriors.

En aquesta situació, alguns consells sobre com cal actuar:

- Hem d'actuar al més aviat possible... Encara que pot ser difícil, com més aviat busquem solucions, abans resoldrem el problema.
- Mantinguem la calma i analitzem la situació sense prendre decisions precipitades.
- Revisem la situació del pressupost familiar per veure si podem augmentar els ingressos o reduir les despeses; per exemple, si podem reduir la despesa en roba o en subministraments o aconseguir una feina extra.
- Tinguem present el llistat de deutes i prioritzem-los en funció de la urgència i la importància de les conseqüències dels impagaments. No és igual deure-li un mes al banc o a la companyia elèctrica que a un familiar o conegut.
- Negociem els deutes amb el banc.

- Elaborem un pla d'emergència: pensem el pla i l'escrivim perquè no se'ns obli la forma com hem decidit actuar.
- No acudim a prestadors o crèdits ràpids, perquè l'alt interès que demanen provocaran que ens endeutem encara més.

En aquestes situacions és molt important mirar d'implicar tots els membres de la família: no serveix de res que els uns prenguin mesures d'urgència si els altres continuen gastant sense cap control.

Complementa la diapositiva amb els comentaris dels participants, sempre sense fer judicis de valor.

Reflexions abans d'endeutar-nos

Abans d'endeutar-nos, és convenient que ens plantejem algunes preguntes:

- Segur que ho necessito?
- Ho necessito ara o podria esperar fins que ho pugui pagar en efectiu?
- Quants diners més em costarà comprar-ho a crèdit que si fes servir efectiu?
- Em puc permetre els pagaments mensuals? No ara, sinó durant tota la vida del deute. Tinc la seguretat que mantindré els nivells d'ingressos?
- Quines altres coses hauré de sacrificar per poder pagar les quotes mensuals?

ENDEUTAMENT

Valorem abans d'endeutar-nos

- Segur que **ho necessito**?
- Ho necessito **ara o podria esperar** fins que ho pugui pagar en efectiu?
- **Quants diners més em costarà** comprar-ho a crèdit que si fes servir efectiu?
- **Em puc permetre** els pagaments mensuals?
- **Quines altres coses hauré de sacrificar** per poder pagar les quotes mensuals?

FITXA DE RESUM DEL VOLUNTARI

BLOC 1: GESTIONA'T L'ECONOMIA / Durada del taller: 135 minuts

Objectiu	Com millor coneguem la nostra economia, més fàcil ens serà gestionar-la i aconseguir optimitzar els recursos que tenim. L'objectiu del bloc "Gestiona't l'economia" és oferir eines i arguments que permetin practicar i reflexionar sobre conceptes bàsics per fer una bona planificació familiar.	
Públic objectiu	Famílies i adults en possible situació de vulnerabilitat econòmica, vinculats a entitats socials del territori.	
Conceptes clau per destacar	■ Classificació de despeses i ingressos (imprescindibles fixes, imprescindibles variables i opcionals) ■ Com podem equilibrar el pressupost familiar ■ El fons d'emergència i l'estalvi com un hàbit ■ Relació entre objectius vitals i financers. La importància de l'estalvi a llarg termini (el pla d'estalvi) ■ Pensem dues vegades abans d'endeutar-nos	
Timing orientatiu	0-5 min	Presentació del voluntari i dels dos tallers
	5-15 min	Objectius del taller i pràctica de tranquil·litat financera
	15-85 min	Mòdul 1 • El pressupost
	85-105 min	Mòdul 2 • L'estalvi
	105-125 min	Mòdul 3 • L'endeutament
	125-135 min	Preguntes, resum i conclusions

RESUM PRÀCTIC DEL BLOC 1

Introducció	
Diap. 1	Ens presentem com a voluntaris del Programa Educació Financera Bàsica : nom i descripció ràpida de la nostra experiència en el sector. Expliquem l'objectiu del programa: oferir eines per a una gestió millor de la nostre economia, i presentem el programa, que consta de dos blocs separats en mòduls.
Diap. 2	Presentem els dos blocs. En el primer bloc, que veurem avui, mirarem d'ajudar en tot el que sigui possible a donar eines per tenir un control de les despeses. En el segon bloc els oferirem tota la nostra experiència professional per explicar-los l'operativa bancària i els productes més comuns.
Diap. 3	Mitjançant les preguntes que es proposen a la diapositiva s'estableix un diàleg amb els assistents. El més probable és que contestin que no, per això és útil aquest bloc.
Diap. 4	Són els paràmetres que defineixen la tranquil·litat financera. Aquí es pot comentar que som conscients que amb ingressos molt baixos és difícil trobar la tranquil·litat financera, però avançarem molt si com a mínim controlem les despeses que fem.
Mòdul 1: El pressupost	
Diap. 5 i 6	Per gestionar l'economia familiar l'eina bàsica és el pressupost.
Diap. 7	Tan important com fer un pla és revisar-lo i controlar-lo.
Diap. 8	Els objectius vitals es converteixen en objectius financers, però no són el mateix. Quan tinguem el pressupost, com veurem més endavant, el modificarem per poder aconseguir els nostres objectius. Això s'anomena <i>planificació financera</i> .
Diap. 9	Aquí expliquem les funcions d'un pressupost: controlar els ingressos i les despeses per assolir la tranquil·litat financera.
Diap. 10	Com es fa un pressupost. No podem partir de zero, cal conèixer en primer lloc la nostra situació actual. Conèixer els ingressos. Aquí podem esmentar que també hem de pensar en els ingressos i plantejar el suggeriment (sempre de manera conjunta amb el tècnic/educador social de l'entitat) de reflexionar sobre la manera d'augmentar els ingressos mitjançant cooperatives de treball, ocupacions extres... Nosaltres no en som especialistes, però podem deixar el tema sobre la taula. Definir categories. Veurem una manera de classificar les despeses que serà útil quan les haguem de prioritzar.

	Fer servir un document. Recomanem utilitzar l'Excel, però també es pot fer amb paper i bolígraf, dibuixant quatre columnes. També es pot esmentar l'eina de Finanzas para todos. Revisar-lo periòdicament. Tot sovint sorgeixen temes que no havíem previst.
Diap. 11	Animarem els assistents perquè des d'avui comencin a revisar i anotar les despeses, a fi de poder fer el pressupost del mes següent. L'extracte bancari, juntament amb les despeses en metàl·lic del mes i sempre tenint en compte les despeses no mensuals, ens permetrà fer el primer pressupost. Som conscients que anotar despeses, revisar-les i sumar-les és una tasca que es pot fer pesada, i que és fàcil trobar excuses per començar "demà"; donem suggeriments menys "científics", però més familiars, per començar des d'avui a controlar les despeses, com ara fer sobres per tenir controlats els diners: despeses de casa en menjar, escolars, transport, estalvi per a la rentadora... És ideal desar tots els tiquets de compra.
Diap. 12	Reflexionar amb els assistents sobre el fet que, a més del sou, qualsevol mena d'ajuda també és un ingrés: la pensió, la prestació familiar, la beca de menjador...
Diap. 13	Aquí introduïm la distribució entre les diferents menes de despeses, imprescindibles fixes, imprescindibles variables i opcionals.
Diap. 14	Expliquem que en l'argot econòmic la comparació entre despeses i ingressos s'anomena <i>dèficit</i> quan $\text{ingressos} < \text{despeses}$, <i>superàvit</i> quan $\text{ingressos} > \text{despeses}$ i <i>equilibrat</i> quan $\text{ingressos} = \text{despeses}$.
Diap. 15	PRÀCTICA Enunciem que farem una pràctica de classificació genèrica de despeses.
Diap. 16	Es presenta la diapositiva i es demana als assistents que vagin dient les diverses despeses que tenen, sense quantificar-les. (Per exemple: aigua, llum, menjar...) Demanem que indiquin en quina columna les posarien i anotem en tres columnes a la pissarra, o directament a la presentació, el que ells han esmentat. Quan s'ha acabat es comenta per què han triat una columna o una altra, especialment en els casos més polèmics.
Diap. 17	Expliquem mitjançant l'exemple que es consideren fixes les despeses que no podem variar en el dia a dia, com ara el lloguer. Es consideren variables les que sí que podem modificar cada dia, com la compra d'aliments, el llum, si apaguem bombetes no necessàries, etc. I opcionals, les despeses de què podem prescindir sense causar un inconvenient greu a la família. Destaquem que les despeses fixes i variables són totes imprescindibles.

Diap. 19	PRÀCTICA Presentem un exemple molt senzill i gens exhaustiu que ens servirà al llarg de tot el bloc. Quantifiquem una sèrie de despeses i demanem que ens indiquin en quina columna les situarien. El telèfon és un tema sobre el qual es pot discutir molt si és necessari o opcional. Si anem bé de temps podem introduir la pregunta: és imprescindible, el mòbil?
Diap. 20	Aquí presentem el cas resolt i comentem si hi ha diferències amb allò que han proposat els assistents.
Diap. 21	Resum del quadre anterior en què es fa palès que hi ha dèficit. Cal equilibrar el pressupost! Què proposen els assistents?
Diap. 22	A la vista del nostre pressupost anterior (repetim la diapositiva 20), demanem que ens indiquin quines partides reduïrien o eliminarien i les anotem a la pissarra.
Diap. 23	Presentem la nostra proposta, que no és l'única ni la més correcta, però que mostra que no cal eliminar del tot algunes despeses, sinó que es poden reduir una mica diverses despeses; per exemple, eliminar totalment el lleure seria l'opció més fàcil, però tenir una mica de lleure fins i tot és bo per a la salut (sempre que el lleure no consisteixi en begudes alcohòliques!).
Diap. 24	Mostrem en el resum el pressupost equilibrat.
Diap. 25	Repassem conceptes per fer un bon pressupost.
Diap. 26	Si ho trobes adequat, fes un dels dos nous casos que es proposen (Joan i Cristina o Antònia i Maria).
MÒDUL 2: L'estalvi	
Diap. 27	Ja hem aconseguit l'equilibri en el pressupost. Ara veurem com podem estalviar, i per què convé que ho fem.
Diap. 28	No gastar tot el que cobrem → Estalvi.
Diap. 29	Raons per estalviar → Imprevistos i assolir objectius. No plantegem l'estalvi per acumular riqueses.
Diap. 30	Quan hem enumerat els conceptes que figuren a la diapositiva, fem èmfasi en el fet que, per petita que sigui la quantitat que s'estalviï, de manera diària o setmanal, al cap de l'any és més del que ens pensàvem, ho veurem més endavant. Pregunta'ls si tenen cap truc per estalviar, com per exemple un pot on desen monedes, un sobre amb bitllets de 5 €...

Diap. 31	Vegem un objectiu i un pla d'estalvi. Tria un dels casos que es proposen: Carme, Joan i Cristina o Antònia i Maria. Per aconseguir els objectius, necessiten estalviar 150 €. Els podrien estalviar en 9 mesos (17 €/mes), però decideixen fer-ho en 6 (25 €/mes). A partir del pressupost equilibrat, treballa amb els assistents les despeses que es reduirien en el cas que has triat. Ho pots fer des de la pissarra, amb tots els assistents, organitzar grups petits o que facin l'activitat de manera individual. Presenta la solució proposada a l'exercici i recorda que hi ha altres opcions que també són vàlides. Enllaçant-ho amb la diapositiva següent, destaca que un estalvi continuat de 25 € mensuals permetrà als protagonistes elaborar un fons d'emergència.
Diap. 32	Un bon motiu per començar a estalviar (separar uns diners i no gastar-los) és crear un fons d'emergència. Aquest fons està destinat a ajudar-nos a sortir d'un mal pas (reparació de la rentadora). La quantitat òptima és un 5 % dels ingressos mensuals. El nostre pressupost ens dirà què podem fer i, encara que siguin 5 o 10 € al mes, és convenient de fer-ho.
Diap. 33	Podem posar l'estalvi com una partida més del pressupost per tenir-lo sempre present.
Diap. 34 i 35	EL MÉS IMPORTANT ÉS INCORPORAR L'HÀBIT D'ESTALVIAR I, PER PETITA QUE SIGUI LA QUANTITAT QUE ESTALVIEM, SER CONSTANTS.
Diap. 36	Destaca que les petites despeses que no tenim en compte són les que sumen més.
Diap. 37	Enunciem una pràctica en què demanarem als assistents que ens expliquin consells que fan servir per estalviar, de primer a la llista de la compra i després en els subministraments. Ho anotem a la pissarra.
Diap. 38	Repassem el que hem apuntat a la pissarra d'estalvis en la llista de la compra i ho comparem amb aquesta diapositiva.
Diap. 39	Repassem el que hem apuntat a la pissarra d'estalvis en la llista de subministraments i ho comparem amb aquesta diapositiva.
Diap. 40	Consells de recordatori.

Diap. 41	Aquest consell és una altra manera de dir: cal evitar les compres compulsives. Un avi em va dir: abans es deia “no compraré una bicicleta fins que no tingui diners per comprar-ne dues”, ara es pensa “compraré una bicicleta i la pagaré en còmodes terminis”.
Diap. 42	Els nostres fills repeteixen sense voler els models que veuen a casa. Si tenim l'hàbit de l'estalvi i els el transmetem, els estarem educant en la bona administració de l'economia.
MÒDUL 3: L'endeutament	
Diap. 43	Explica que a la sessió següent, en què desenvoluparem el bloc 2, tractarem les formes d'endeutament bancari i no bancari, veurem les targetes de crèdit de pagament ajornat, préstecs personals, préstecs comercials, crèdit fàcil, etc. comentant-ne les característiques i donant consells d'utilització. En aquest mòdul ens centrarem en els tipus d'endeutament i el sobreendeutament.
Diap. 44	Què és l'endeutament? En unes preguntes que ens formularem a continuació veurem què és i què no és l'endeutament. Consells per si es cau en el sobreendeutament.
Diap. 45 i 46	Mitjançant aquestes preguntes (totes tenen resposta de fals) es transmet a l'assistent que hi ha una falsa creença sobre l'endeutament i el crèdit. Les explicacions es poden trobar al web: finanzasparatodos.es.
Diap. 47	Endeutament raonable: que ens serveixi per millorar els ingressos (ordinador per treballar), substituir altres despeses (hipoteca per lloguer) o emergència (comprar una nevera), sempre i quan ho puguem pagar. Endeutament perillós: per comprar coses innecessàries o prescindibles (anar de vacances, un model car de mòbil) o que no puguem pagar.
Diap. 48 i 49	Consells i una mica de repàs.
Diap. 50	Abans d'acomiarar-nos, i com a comodí per si no hem exhaurit tot el temps, aquesta diapositiva ens permet resumir tota la sessió fent un recordatori dels temes clau. Es pot fer més o menys extens en funció del temps de què disposem.

2. BLOC 2: EL BANC I TU

1. Comptes

2. Targetes

3. Préstecs

L'objectiu d'aquest segon bloc és facilitar als participants informació sobre els productes financers bàsics: comptes, targetes i préstecs, i també recomanacions a l'hora de relacionar-se amb les entitats bancàries.

Objectius

L'objectiu del bloc 2 "El banc i tu" és que els participants siguin capaços de:

- Identificar les funcions dels bancs i saber com relacionar-s'hi.
- Aprendre a fer operacions bancàries bàsiques (obertura d'un compte bancari, característiques, tipus de comptes, etc.).
- Distingir els tipus de targetes i fer-les servir de manera adequada.
- Analitzar diferents préstecs i les condicions bàsiques de contractació, comissions, interessos, etc.

Continguts/competències

CONEIXEMENTS Saber	HABILITATS Saber fer	ACTITUDS Saber ser
■ Previsió ■ Reflexió crítica i autoanàlisi ■ Autocontrol ■ Cerca d'alternatives davant dels obstacles ■ Serenitat en la presa de decisions	■ Analitzar diferents comptes ■ Comparar diferents préstecs i seleccionar la millor oferta ■ Controlar la gestió de documents ■ Planificar i controlar ■ Operar amb seguretat	■ Concepte de <i>banc</i> i funcions ■ Concepte de <i>compte</i> i tipus ■ Serveis i despeses vinculats a comptes ■ Tipus de targetes bancàries ■ Conceptes bàsics dels préstecs ■ Recomnacions en la contractació de préstecs ■ Consells de seguretat vinculats a productes bancaris

Estructura temporal del bloc

La durada del bloc és de 2 hores i 15 minuts de durada, que es distribueixen de forma orientativa de la manera següent:

Introducció de la sessió (10 min)

- Presentació del formador
- Recordatori dels aspectes rellevants del bloc 1
- Introducció al bloc 2: per a què serveix un banc

Mòdul 1: Comptes (20 min)

- Tipus de comptes: compte corrent o llibreta d'estalvi, característiques, titular/s, signatura autoritzada
- Descobert i números vermells
- Recomanacions sobre l'ús dels comptes bancaris

Mòdul 2: Targetes (35 min)

- Tipus de targetes: bancàries i no bancàries
- Diferències entre targeta de dèbit i de crèdit
- Característiques del crèdit de pagament mensual i el crèdit ajornat
- Costos i interessos de l'ajornament
- Riscos per a les finances personals (caure en un sobreendeutament) de la targeta de crèdit ajornat
- Consells de seguretat
- Dubtes i comentaris dels assistents

Mòdul 3: Préstecs (60 min)

- Tipus de préstecs principals: personals i hipotecaris
- Conceptes clau d'un préstec: import, carència, comissions, aval...

- TIN i TAE
- Altres tipus de finançament: crèdits ràpids i refinançament de deutes

Acabament (10 min)

- Recorda que les comissions associades a les targetes de crèdit i el pagament ajornat
- Cal reflexionar abans d'endeutar-se (préstecs raonables i préstecs perillosos)
- Significat de l'aval
- Abans d'endeutar-nos, hem de conèixer diferents ofertes i preguntar totes les condicions, i és molt important tenir en compte la TAE
- Recorda que si tens cap problema de pagament o sobreendeutament, el primer que cal fer és parlar amb el banc

Documents que s'han de lliurar als participants:

- Fitxa de resum del contingut amb els conceptes clau

Objectius del taller

El taller comença amb un recordatori de la sessió anterior, destacant els aspectes clau en la gestió de l'economia familiar. Repassa molt breument els conceptes que va tractar sobre pressupost, estalvi i endeutament.

OBJECTIUS DEL TALLER

> Bloc 1: Gestiona't l'economia

- Facilitar eines per gestionar millor l'economia familiar

> Bloc 2: El banc i tu

- Conèixer l'operativa bàsica i les característiques principals dels productes més comuns: comptes, targetes i préstecs

MILLORAR LA NOSTRA TRANQUIL·LITAT FINANCERA

En aquest segon bloc parlarem de les funcions dels bancs i la relació que hi tenim, i també parlarem dels comptes, les targetes, els préstecs i alguns dels serveis financers més freqüents.

L'objectiu d'aquest segon bloc és oferir una millor comprensió dels productes financers bàsics, els conceptes corresponents i els riscos que comporten. En definitiva, es tracta de millorar les habilitats per valorar i triar els productes més adequats a les necessitats de cadascú, i fer-ne un bon ús.

Per a què serveix un banc?

Més enllà de les crítiques envers els bancs, moltes vegades comprensibles o justificades, és bo que entenguem per a què ens serveix un banc.

En una economia hi ha persones o empreses que estalvien i persones o empreses que necessiten diners. **Els bancs els connecten els uns amb els altres** per facilitar el transvasament de diners des dels que en tenen fins als que en necessiten.

Les activitats principals dels bancs són:

- **Guardar els diners** (estalvis) de les famílies, empreses i administracions públiques.
- **Facilitar els diners** que necessiten les persones, empreses o institucions. En general, aquests diners els prestaran a canvi d'una compensació —tipus d'interès— i unes garanties de solvència per respondre davant dels estalviadors i cobrir les despeses del negoci bancari.

OPERATIVA BANCÀRIA

Funcions principals dels bancs

- **Guardar els diners** (estalvis) de les famílies, empreses i administracions públiques
- **Facilitar els diners** que necessiten les persones, empreses o institucions

Els bancs també ens ofereixen serveis per gestionar els pagaments, ja sigui a empreses o a persones, per mitjà de xecs, retirades d'efectiu o transferències bancàries.

Raons principals per fer servir un banc

OPERATIVA BANCÀRIA

Raons principals per fer servir un banc

- • **Seguretat**
- • **Comoditat**
- • **Cost**

Seguretat: els estalvis estan més segurs en un banc que desats en un altre lloc (com, per exemple, sota el matalàs), ja que els podem perdre o ens els poden robar. Els bancs guarden els nostres diners segurs i, a més, tenen l'obligació d'estar adherits al Fons de

Garantia de Dipòsits amb la finalitat que, en cas de fallida o un altre problema, puguem recuperar els diners fins a un límit de 100.000 €.

Comoditat: un compte bancari ens estalvia molt temps i esforços. Si no tinguéssim un compte ens hauríem de desplaçar per fer els pagaments de la llum, de l'aigua... D'altra banda, no has de dur diners sempre a sobre, sinó que hi pots accedir mitjançant les targetes, també pots fer pagaments per internet...

Cost: els bancs cobren pels seus serveis mitjançant comissions.

Consells per relacionar-se amb els bancs

OPERATIVA BANCÀRIA

Consells per relacionar-nos amb el banc

- • **Demanam** tota la informació que ens calgui
- • **No signem** res que no entenguem clarament
- • **Demanam** la informació per escrit
- • **La comparem** amb la d'altres entitats

És important tenir en compte aquests consells quan ens relacionem amb un banc:

- Pregunta fins que tinguis tota la informació que necessites. No t'estiguis de preguntar tot el que calgui fins que ho tinguis tot clar.
- No signis res que no entenguis clarament.
- Demana que et donin per escrit la informació perquè te la puguis endur a casa per revisar-la amb tranquil·litat.
- Abans de contractar un producte o servei al banc, compara'l amb altres entitats.

Banca *on-line*: 8 consells per operar de manera segura a internet

OPERATIVA BANCÀRIA

Vuit regles bàsiques de seguretat a internet

1. **Connecta't** sempre des d'un equip conegut i segur
2. **No utilitzis** contrasenyes simples (noms, dates, etc.)
3. **No desis** les contrasenyes
4. **En cas de dubte, no obris mai** un correu ni cliquis un enllaç
5. **Fixa't** en la barra de navegació
6. **Smartphones** - Configura el bloqueig del dispositiu
7. **Smartphones** - No els pirategis
8. **No proporcionis** les dades de la targeta de crèdit

Abans de tractar aquesta diapositiva, demana als assistents si fan ús de la banca electrònica per poder adaptar-ne el contingut. En cas que no facin servir la banca *on-line*, explica les possibilitats d'operar mitjançant el caixer i què és la banca *on-line*.

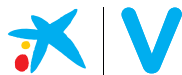
Valora també l'opció de no treballar aquesta diapositiva.

1. Connecta't sempre des d'un equip conegut i segur

Com a mínim, ha de tenir sempre actualitzats el sistema operatiu, les aplicacions i l'antivirus. Configura les actualitzacions automàtiques sempre que sigui possible. No et connectis a la banca *on-line* des d'equips aliens (com ara cafès internet). No et connectis a la banca *on-line* si estàs fent servir la connexió wifi en llocs aliens (com ara un hotel, l'aeroport, un Starbucks).

2. No utilitzis contrasenyes simples (noms, dates, etc.)

Sempre que sigui possible, fes servir contrasenyes que combinin caràcters, símbols i números. Si és un PIN numèric, no utilitzis sèries trivials (p. ex.: 11111, 123456, etc.). Un atacant podria, amb ben pocs intents, endevinar-les i accedir als teus comptes.

3. No desis les contrasenyes

Evita les opcions de recordar la contrasenya o semblants que ofereixen els navegadors, perquè permetria, si accedeixen a l'ordinador, obtenir-les i entrar a la banca *on-line* sense consentiment de l'usuari.

4. En cas de dubte, no obris mai un missatge ni cliquis un enllaç

Alguns enllaços en missatges, tuits, apunts en xarxes socials, anuncis en pàgines web... serveixen per obtenir les teves dades i credencials d'accés a la banca *on-line* per cometre frau. Les entitats bancàries mai no et demanaran les claus d'accés a la seva banca *on-line*.

5. Fixa't en la barra de navegació

Identifica si és un lloc segur, amb la connexió xifrada. L'adreça hauria de començar per "https". A més, navegadors com ara Google Chrome incorporen un cadenat verd que reforça l'autenticitat de la pàgina.

6. Smartphones: configura el bloqueig del dispositiu

Aquests equips es perden i són robats amb facilitat. En aquests casos, un bloqueig del dispositiu com a mínim protegirà la informació que conté. I el xifratge protegirà d'atacs més avançats que permeten accedir a la informació interna sense necessitat de desbloquejar-lo. Si està xifrat, aquesta informació serà inútil a l'atacant. La majoria de fabricants i models permeten configurar el xifratge d'una manera transparent a l'usuari.

7. Smartphones: no els pirategis

Si pirateges o demanes que et pirategin l'*smartphone* (p. ex.: per instal·lar-hi aplicacions no oficials) en trencaràs tots els esquemes de seguretat. Això el farà vulnerable a atacs avançats que podran interactuar amb l'aplicació de la banca *on-line* i robar dates i diners.

8. No proporcionis les dades de la targeta de crèdit

Només et demanaran les dades de la targeta quan compris en un comerç *on-line* (en qualsevol cas, assegura't que sigui un establiment comercial conegut). Si te les demanen per correu electrònic o per altres mitjans (xarxes socials, WhatsApp, etc.), no les donis mai, especialment el CVV (número imprès normalment al dors), ja que podrien fer-los servir per comprar en nom teu.

2.1 MÒDUL 1: COMPTES BANCARIS

Comptes bancaris. Conceptes bàsics

El compte bancari és un dipòsit de diners obert en una entitat de crèdit. Els comptes corrents també s'anomenen *dipòsits a la vista*, perquè els diners sempre estan accessibles, és a dir, pots treure una part dels diners, o tots, en qualsevol moment.

Els comptes més comuns són els comptes corrents, però també hi ha els comptes o llibretes d'estalvi. Actualment, la diferència principal entre un compte corrent i una llibreta d'estalvi ordinària és el suport del compte. En el cas de la llibreta, el client rep un document en forma de petit llibre en el qual s'anoten els moviments del compte, en lloc de rebre un talonari de xecs.

Què puc fer amb un compte?

- Fer pagaments amb càrrec al compte i, en general, domiciliar factures (la del gas, la del telèfon...).
- Ingressar diners.
- Disposar dels diners que hi tinc dipositats.
- Domiciliar la nòmina o altres menes d'ingressos.

COMPTES BANCARIS

Comptes bancaris. Conceptes bàsics

- El compte bancari (compte corrent o llibreta d'estalvis) és un **dipòsit de diners** obert en una entitat de crèdit, amb disponibilitat immediata dels diners
- **Què puc fer** amb un compte?
 - Ingressar diners
 - Domiciliar la nòmina o una prestació
 - Fer pagaments i, en general, domiciliar rebuts
 - Retirar diners que tinc al compte
 - Fer i rebre transferències
 - Ingressar xecs

■ Fer transferències.

■ Ingressar xecs.

■ ...

Titulars

La persona a nom de la qual s'obre el compte s'anomena *titular*. Els comptes corrents o llibretes poden ser individuals (oberts a nom d'una sola persona o titular) o oberts a nom de dues persones o més (o titulars). També hi pot haver una signatura autoritzada que no és titular.

En aquesta imatge es mostren les dades d'un compte corrent format per vint xifres.

Des del 2014, es fa servir l'IBAN com a identificador únic del compte. Aquestes sigles corresponen al codi internacional estandarditzat per identificar comptes bancaris.

L'IBAN el formen una sèrie de lletres i xifres que identifiquen un compte determinat en una entitat financera; és a dir, a cada compte li correspon un únic IBAN i a través d'aquest codi s'identifiquen el país, l'entitat, l'oficina i el compte. També hi ha uns dígit (números) de control del compte.

Informació complementària. En cas que un compte estigui obert a nom de dues persones o més, el compte pot ser:

- **Solidari o indistint:** qualsevol dels titulars pot fer les operacions en el compte que estableix el contracte (també és possible autoritzar una altra persona perquè pugui actuar en nom i representació del titular, fent ingressos i retirant diners, etc.). Una altra característica és que qualsevol titular pot operar amb el 100 % del saldo del compte, sense autorització prèvia.
- **Conjunt o mancomunitat:** cal la signatura de tots els titulars per autoritzar qualsevol acte (cancel·lació, signatura de xecs, disposició del saldo, enviament de transferències, autorització de representants, etc.). Per exemple, si tinc un compte a nom del meu fill i meu, i és mancomunat, ell no podrà treure diners si jo no signo i a l'inrevés.

Característiques del compte bancari

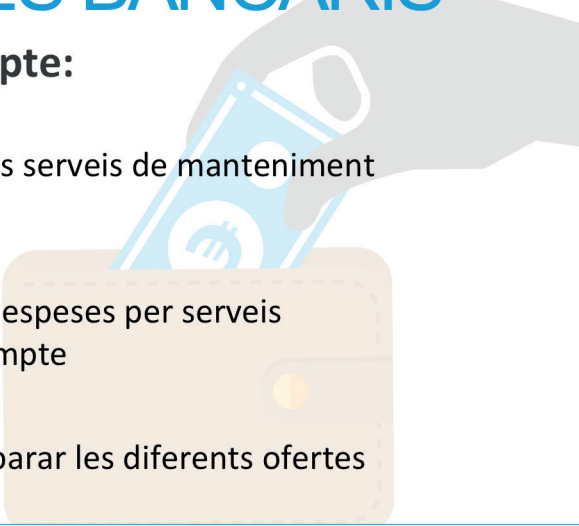
- Diners (liquiditat) immediats: com ja hem dit, si es disposa de diners (o saldo) al compte, és possible disposar de tots els diners, o d'una part, en qualsevol moment.
- És un producte bancari senzill, sense gaires requisits d'obertura.
- Possibilitat d'associar una targeta de dèbit o de crèdit al compte.
- Possibilitat de domiciliar nòmines, rebuts i serveis en general.
- Remuneració escassa o nul·la. Els comptes pràcticament no donen interessos, no estan pensats per estalviar a llarg termini.

Costos del compte

COMPTES BANCARIS

Costos del compte:

- Comissions pels serveis de manteniment i administració
- Comissions o despeses per serveis associats al compte
- Es poden comparar les diferents ofertes

Les entitats de crèdit solen cobrar comissions pels serveis que ofereixen els comptes. Les comissions més freqüents són pels serveis de manteniment i administració.

A més, hi pot haver una altra mena de comissions o despeses per serveis associades al compte, com per exemple: comissions per fer transferències, per utilitzar la banca *on-line*, per ingressar diners a l'oficina...

En general, les entitats ofereixen millors condicions als clients amb qui hi ha més vinculació. Hi ha entitats que eliminen les comissions si es compleixen una sèrie de condicions, per exemple, si es domicilia la nòmina per un import mínim no es cobra comissió.

En cas que el banc canviï les comissions del contracte, té l'obligació d'informar-te del canvi amb antelació. Per deixar els diners al banc també podem rebre interessos.

Extracte bancari

L'extracte és el document que t'envia el banc i que recull tots els moviments del compte bancari. Abans les entitats l'enviaven per correu postal, però cada vegada hi ha més persones que fan servir la banca *on-line* i consulten els moviments al web del banc.

En l'extracte apareix l'IBAN i el número de compte amb el nom del titular.

COMPTES BANCARIS

IBAN: ESXX XXXX XXXX XXXX XXXX			tubanco	
Data	Data valor	Moviment	Import	Saldo
20/01/2016	20/01/2016	Ingrés nòmina	+ 850 €	979 €
19/01/2016	19/01/2016	Compra amb targeta supermercat	- 80 €	114 €
18/01/2016	18/01/2016	Reintegrament caixer automàtic	- 60 €	194 €
12/01/2016	12/01/2016	Menjador escolar	- 96 €	254 €
12/01/2016	12/01/2016	Reintegrament caixer automàtic	- 40 €	350 €
10/01/2016	10/01/2016	Factura gas	- 60 €	390 €
06/01/2016	06/01/2016	Factura electricitat	- 80 €	450 €
07/01/2016	06/01/2016	Lloguer pis	- 350 €	530 €
01/01/2016	01/01/2016	Manteniment compte	- 12 €	880 €

Els abonaments representen ingressos o augments de saldo (per exemple, l'ingrés de la nòmina), i els càrrecs són pagaments o sortides de diners (per exemple, el pagament de la factura de la llum o una compra amb targeta). Exemples d'extracte bancari.

El saldo d'un compte és la diferència entre els moviments d'entrades i sortides de diners registrats. El saldo disponible és l'import al compte que es pot fer servir lliurement. Recordem que el saldo i el saldo disponible poden no coincidir si hi ha alguna ordre de pagament que s'ha cursat però que encara no s'ha cobrat efectivament.

Descoberts / Números vermells

Per treure diners d'un compte corrent o fer un pagament, has de disposar de prou diners.

Els descoberts en compte són els "números vermells" que es produeixen quan es fa una retirada o pagament de diners sense que hi hagi prou saldo al compte. Per exemple, si al compte hi tens 50 € i t'arriba un rebut de la llum de 60 €, si el compte ho permet tindràs un descobert de 10 €. Si el compte permet descoberts, també podràs treure diners del caixer fins a un import fixat pel banc.

No tots els comptes permeten estar en descobert. Hi ha comptes que no ho permeten i en cas que passi el rebut i no hi hagi saldo al compte el banc tornarà el rebut sense pagar.

L'objectiu principal del descobert és que el banc ens ajudi a gestionar els pagaments. El banc ens avança els diners per evitar tornar el rebut.

COMPTES BANCARIS

Descobert / Números vermells

Moviment	Import	Saldo
		-86€
		114€
		194€
		254€
2016 Ingres nòmina	- 200€	350€
2016 Compra amb targeta supermercat	- 80€	390€
2016 Reintegrament caixer automàtic	- 60€	450€
2016 Menjador escolar	- 96€	
2016 Reintegrament caixer automàtic	- 40€	
	- 60€	

Però cal tenir en compte que el cost de tenir un descobert pot ser alt, perquè el banc ens cobrarà una comissió pel descobert i també ens cobrarà interessos pels diners que ens ha avançat. La comissió per un descobert sol ser alta.

És recomanable no estar en descobert per evitar els costos associats, i a més perquè si no estem en descobert vol dir que tenim un bon comportament financer i això ens ajudarà si en algun moment volem demanar un préstec al banc.

Consells per obrir un compte bancari

COMPTES BANCARIS

Consells per obrir un compte bancari

-
 - Ens adrecem a un banc
-
 - Ens informem de les condicions del compte:
 - Quin cost té el compte?
 - Hem de complir algunes condicions? Què passa si no les complim?
 - Quins són els serveis associats al compte?
 - Permet descoberts?
 - Permet domiciliar-hi targetes i amb quin cost?
 - Tinc accés a banca *on-line*? Què puc fer i quin cost té?
-
 - Comparem les condicions amb altres entitats

- Ens adreçem a un banc (a una oficina o per internet).
- Ens informem de les condicions del compte i preguntem quin cost té el compte (comissions de manteniment...).

Important He de complir algunes condicions? Què passa si no les compleixo? De vegades si tinc un saldo mínim no em cobren comissions, però si baixo d'aquell saldo sí que me les cobren.

Quins serveis té associats el compte? Cal saber quines operacions podrem fer amb el compte i les possibles comissions o despeses addicionals que haurem de pagar: transferències, traspassos, domiciliació de rebuts, pagament d'impostos.

Permet descoberts?

Quin cost tenen els descoberts?

Possibilitat de domiciliar-hi targetes i cost

Té banca *on-line*?

Quina operativa hi puc fer?

Té cap cost addicional?

- Comparem les condicions amb altres entitats.

Cada entitat pot demanar informació diferent per obrir un compte, però en general totes demanen el DNI o el NIE. Recorda que l'entitat pot refusar la sol·licitud d'obertura de compte.

Recomanacions en l'ús d'un compte bancari

COMPTES BANCARIS

Recomanacions en l'ús d'un compte bancari

- • **Controlem-ne** els moviments
- • **Comuniquem** immediatament qualsevol discrepància
- • **Comprovem** els rebuts i extractes dels caixers

La informació dels moviments és molt útil per al pressupost familiar!

- Controlem periòdicament els moviments i comprovem que no s'han fet pagaments ni s'han cobrat comissions indegudament.
- Comuniquem immediatament qualsevol discrepància a l'oficina bancària.
- Comprovem els rebuts i els extractes dels caixers.

Cal recordar que la informació dels moviments del compte representa una informació imprescindible per elaborar o controlar el pressupost familiar. Moltes entitats ofereixen al web del banc la possibilitat de fer un seguiment de les finances personals.

També hi ha nombroses aplicacions per a mòbil que classifiquen els diferents tipus de despeses i ingressos i poden ajudar-nos a controlar millor les finances personals, però els hem de donar accés al número de compte bancari.

2.2 MÒDUL 2: TARGETES

Introducció

Inicia el mòdul preguntant als participants quantes targetes tenen i comenta en aquest moment els diferents tipus de targetes (targetes bancàries / targetes no bancàries). Pregunta'ls també si quan van a comprar paguen en efectiu o amb targeta i, en aquest cas, si saben quina mena de targeta és.

Quants tipus de targeta hi ha?

Troblem una gran varietat de targetes: **dèbit, de crèdit, moneder, comercials, de fidelització**... Aquestes targetes tenen diferents marques comercials: Visa, MasterCard..., i també tenen diferents categories segons els serveis que ofereixen.

Les targetes bancàries són les que emeten les entitats financeres. Poden ser targetes de dèbit, de crèdit o targetes moneder.

També hi ha targetes no bancàries, que serveixen per comprar als establiments comercials que les emeten (grans magatzems, cadenes de botigues, etc.) i de vegades també permeten finançar les compres i ajornar els pagaments. Les targetes de fidelització les poden emetre establiments comercials o de serveis (per exemple, línies aèries) i permeten acumular punts que donen dret a descomptes o regals. Aquestes targetes no permeten finançar les compres ni ajornar els pagaments.

TARGETES

• Targeta de **dèbit**

• Targeta de **crèdit**

• Targeta **moneder**

• Targeta **comercial**

• Targeta de **fidelització**

Targetes bancàries

Targetes NO bancàries

En aquest mòdul ens centrarem en les targetes bancàries i es detallaran les característiques de les targetes de dèbit, de crèdit i moneder, els riscos que comporten i consells per fer-ne un bon ús.

Què són les targetes bancàries?

Les targetes són mitjans de pagament que ens permeten comprar sense necessitat de tenir diners en efectiu i fer diferents operacions financeres en un caixer automàtic.

TARGETES

Què són les targetes bancàries?

Un mitjà de pagament que permet:

• **Comprar** sense portar diners en efectiu

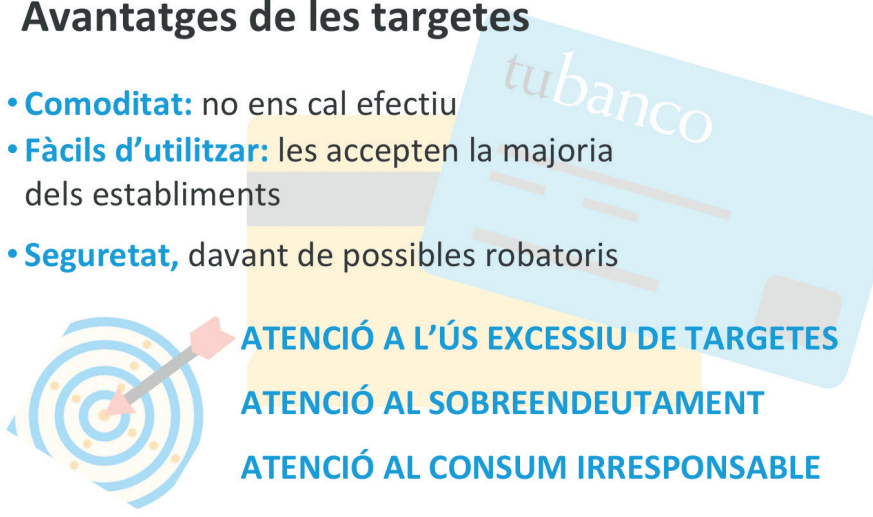
• **Fer** diferents operacions en un caixer

L'ús de les targetes està molt estès i és freqüent utilitzar-les per fer pagaments en comerços, per comprar per internet...

TARGETES

Avantatges de les targetes

- **Comoditat:** no ens cal efectiu
- **Fàcils d'utilitzar:** les accepten la majoria dels establiments
- **Seguretat,** davant de possibles robatoris

ATENCIÓ A L'ÚS EXCESSIU DE TARGETES

ATENCIÓ AL SOBREENDEUTAMENT

ATENCIÓ AL CONSUM IRRESPONSABLE

Alguns dels avantatges de l'ús de les targetes són:

- **Comoditat:** no he de dur diners en efectiu.
- **Fàcils d'utilitzar:** les puc fer servir en gairebé totes les compres.
- **Seguretat:** és més segur dur una targeta que dur diners a sobre.

Encara que un percentatge alt d'usuaris de targeta no veuen cap risc a fer-les servir, per a algunes famílies és l'origen de conflictes econòmics i situacions de sobreendeutament.

Alguns experts pensen que el risc de les targetes depèn de la capacitat de control de les persones. En general, les persones gasten més quan fan servir targetes que no quan paguen en efectiu. Així doncs, quan fem servir les targetes és important tenir clar que són un mitjà de pagament còmode i fàcil, però que no han de servir per ampliar el consum ni per consumir de forma irresponsable.

Què és una targeta de dèbit?

TARGETES

Targetes de dèbit

- Permeten fer servir els diners que tenim al compte
- L'operació es registra a l'instant en el compte

ATENCIÓ A LES COMISSIONS EN CAIXERS
ATENCIÓ AL LÍMIT DE COMPRA I EFECTIU ASSOCIAT A LA TARGETA

Permet fer servir diners del compte corrent, sempre que hi tinguem saldo. La targeta ha d'estar associada a un compte del mateix titular.

Amb la targeta de dèbit podem treure diners als caixers automàtics i també fer pagaments en establiments comercials. L'operació es registra immediatament al compte, de manera que cal que tinguem prou diners per pagar o per treure efectiu del caixer. Si trec 40 € del caixer, a l'instant al compte hi tindrà 40 € menys; o si faig una compra al supermercat i pago 30 € amb la targeta de dèbit, el banc em traurà els 30 € del compte a l'instant.

En general, si no tenim diners al compte, no podrem pagar amb la targeta ni treure diners. També pot ser que no s'acceptin pagaments amb targeta de dèbit fora d'Espanya. Aquestes són les diferències principals amb la targeta de crèdit. Recorda la possibilitat de descobert.

Quan traiem diners, hem de considerar:

1. Els diners que tenim al compte.
2. El límit d'efectiu associat a la targeta, que és el màxim que podem treure mitjançant el caixer automàtic.

3. El límit de compra associat a la targeta, que és el màxim que podem gastar.
4. Comissió del caixer si no operem amb el nostre banc. La comissió va en funció dels diners que retirem i de cada entitat.

Què és una targeta de crèdit?

És una targeta que **permet fer pagaments o treure diners**, fins a un límit fixat pel banc, sense necessitat de tenir diners al compte bancari en aquell moment. És a dir, en cas que no tinguis diners al compte el banc t'ofereix crèdit, per això en diem targetes de crèdit.

Cal ser conscients que si traiem diners a crèdit del caixer automàtic, el banc ens cobrarà una comissió que oscil·la entre el 3 i el 4,5 %.

L'ús principal de les targetes de crèdit és pagar més tard el que acabem de comprar. Per exemple, si pago avui al supermercat 30 € amb la targeta de crèdit, aquests diners no me'ls carregaran al compte directament, sinó el primer dia del mes següent, juntament amb totes les compres que hagi fet amb la targeta durant el mes.

El **límit de crèdit** de la targeta ha de constar en el contracte de la targeta. Pot variar al llarg del temps, però sempre amb el coneixement i el consentiment previs tant del titular de la targeta com de l'entitat financera.

Moltes entitats ofereixen targetes de crèdit sense necessitat de tenir-hi un compte corrent; en aquest cas, els rebuts es pagaran al compte que el client indiqui. Aquesta mena de targetes acostuma a cobrar un interès més alt per avançar els diners que ens calen.

Abans de finançar les compres a través de la targeta comercial, comparem el tipus d'interès que ens ofereixen amb el de la targeta de crèdit.

La targeta de crèdit ens permet disposar d'una quantitat de diners, fixada pel banc —amb el nostre consentiment—, i se'ns carrega en compte la despesa que hi haguem fet. Hi ha diferents formes de pagar els diners que hem gastat amb la targeta:

- **Pagament mensual per la totalitat:** és la més senzilla i freqüent. En general, es paga el total el primer dia del mes posterior i cal tenir prou diners al compte per pagar tot el saldo. En aquest cas no paguem interessos.

TARGETES

Targetes de crèdit **PAGAMENT TOTAL**

- Permeten **fer pagaments o treure diners sense necessitat de tenir diners** al compte en el moment de fer la compra
- La **devolució** dels diners que s'han utilitzat es farà en un **pagament mensual per la totalitat** del que s'hagi gastat
- **Atenció:** en treure diners dels caixers pot ser que cobrin **comissió**

- **Pagament ajornat:** podem ajornar el pagament i triar quant volem pagar cada mes. En aquest cas, haurem de pagar interessos.

TARGETES

Targetes de crèdit **PAGAMENT AJORNAT**

- Permeten pagar a terminis el que s'ha gastat durant el mes
- El **pagament ajornat implica pagar interessos i comissions**
- Atenció a les comissions quan traiem diners del caixer automàtic
- Atenció amb el descobert

Els interessos del pagament ajornat varien entre el 20 % i el 30 %. En cas d'endarreriments en els pagaments o mesos amb impagaments, aquestes comissions seran més elevades.

És important recordar que fer servir una targeta de crèdit té les mateixes conseqüències que disposar de qualsevol altre crèdit o modalitat de finançament: estem obligats a tornar els diners i pagar els interessos establerts. A més, els interessos de les targetes solen ser molt superiors a altres formes de finançament, i en cas d'endarreriments en el pagament o d'impagaments, les comissions també són elevades.

Si fem servir targetes de crèdit és important saber com funcionen i els riscos que impliquen.

Informació complementària: targetes *revolving*

TARGETES

Targetes *revolving*

- Són un tipus de targeta de crèdit
- Totes les compres s'ajornen
- Els interessos poden ser molt alts: cal preguntar quins són, i també quins costos anuals hi ha
- Com més baixa sigui la quota, més llarg serà el termini de pagament

Les targetes *revolving* són una variant de les targetes de crèdit que es diferencien de la resta de targetes de crèdit en el fet que totes les compres o disposicions d'efectiu que s'hi fan queden ajornades automàticament. D'aquesta manera, l'usuari de la targeta pot pagar aquestes compres en còmodes terminis.

Com amb qualsevol targeta de crèdit, s'hi poden fer pagaments independentment del fet que es tinguin diners al compte associat, ja que les compres que s'hi fan no es carreguen al compte de manera immediata, sinó que s'ajornen per pagar-les posteriorment.

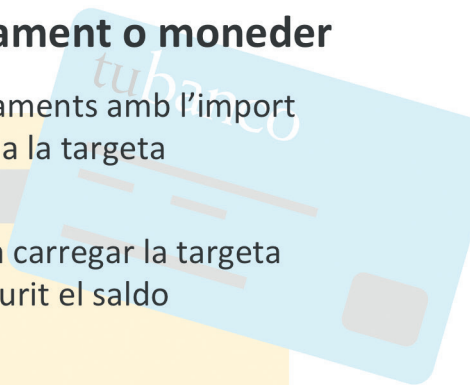
Les targetes de crèdit convencionals permeten pagar tot el que s'ha gastat el mes següent (sense interessos) o ajornar el pagament a terminis (amb interessos). Les targetes *revolving* només permeten ajornar les compres en les quotes que triï l'usuari, fet que comporta una sèrie d'interessos que s'especifiquen al contracte de la targeta.

Què és una targeta de prepagament, també anomenada *moneder*?

TARGETES

Targetes de prepagament o moneder

- Permeten fer pagaments amb l'import que hem carregat a la targeta
- Permeten tornar a carregar la targeta quan se n'ha exhaurit el saldo
- Se solen fer servir per a imports petits

És una targeta que permet fer pagaments, en general de petit import, o treure diners fins a l'import "carregat" a la targeta.

Quan se n'ha exhaurit l'import, podem recarregar la targeta mitjançant un pagament a l'entitat bancària o a l'entitat de diners electrònics que l'emet.

L'import que es pot emmagatzemar en aquestes targetes acostuma a ser petit, i són un substitut electrònic de les monedes i els bitllets de banc.

Les dades amb l'import disponible total s'emmagatzemen a la targeta en un xip, i l'import disminueix a mesura que s'hi fan pagaments.

Una modalitat de targetes de prepagament són les targetes virtuals, que no existeixen físicament —no hi ha targeta de plàstic— i serveixen per fer pagaments per internet.

La targeta virtual és més segura que altres targetes, ja que si ens roben les dades de la targeta ningú no pot sobrepassar el límit que hi hem carregat.

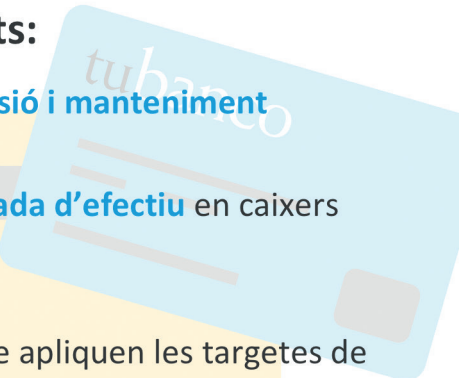
Costos de les targetes

Les targetes generen costos simplement pel fet de tenir-les. Molts bancs cobren per emetre-les, també anualment per mantenir-les o per demanar duplicats; per aquest motiu, val la pena comparar l'oferta de diferents entitats.

TARGETES

Costos més freqüents:

- **Comissió per emissió i manteniment**
- **Comissió per retirada d'efectiu** en caixers d'una altra entitat
- **Tipus d'interès** que apliquen les targetes de crèdit
- **Possibles comissions per impagaments**

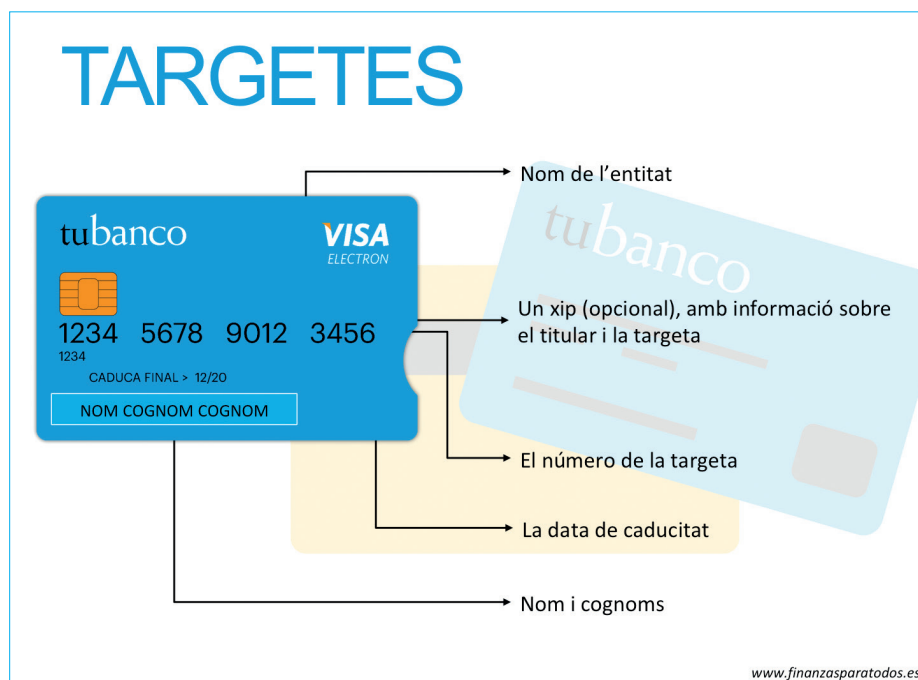

Entre els costos més freqüents hi ha:

- **La comissió d'emissió i manteniment de la targeta.** Normalment, les entitats cobren una vegada a l'any la quota de manteniment de la targeta. També poden cobrar una quota per les targetes associades que vagin destinades als membres de la família: dona, marit, fills...
- **Comissió per retirada d'efectiu en caixers d'una altra entitat.** El banc et pot cobrar per treure diners de caixers d'un altre banc —de fet, és el banc propietari dels caixers qui cobra al teu banc, i aquest últim decideix si t'ho cobra a tu o no. Aquestes comissions poden arribar a 2 € per operació.
- **El tipus d'interès** que apliquen les targetes de crèdit per fer servir el seu finançament. Cal dir que és un tipus molt alt.
- **Les possibles comissions i recàrrecs** per impagaments en els crèdits, insuficiència de fons o altres que es prevegin a les clàusules.

També hi ha una altra mena de comissions menys freqüents, com la comissió per consulta en caixers de saldos i moviments. Sol ser un import fix i normalment si la consulta es fa en un caixer del teu banc no et cobren comissió. El caixer automàtic ha d'informar del cost de la consulta i permetre al client desistir de l'operació.

Parts d'una targeta

Explica aquest apartat amb més o menys detalls en funció dels assistents.

Vegem un exemple de targeta i les diverses parts que la formen.

- En primer lloc, hi ha el nom de l'entitat emissora.
- Moltes també incorporen un xip amb informació sobre el titular i la targeta.
- El número de targeta (16 xifres).
- La data de caducitat de la targeta.
- El nom i cognoms del titular.

En el revers de la targeta trobem:

- La banda magnètica amb dades del titular.
- Un espai perquè el titular signi la targeta.
- Un codi CVV que serveix per reduir el risc de frau i que s'acostuma a demanar quan fem servir la targeta per comprar per internet.

Consells bàsics de seguretat en l'ús de targetes

TARGETES

Consells de seguretat

-
Tinguem cura de les targetes com si fossin diners en metàl·lic
-
No anotem el número secret al costat de la targeta
-
No fem servir de número secret dades fàcils d'endevinar
-
Signem la targeta en el moment de rebre-la

Alguns consells de seguretat que s'han de considerar a l'hora de fer servir les targetes són:

- **Tinguem cura de les targetes** com si fossin diners en metàl·lic. No les perdis de vista ni les deixis a cap desconegut —recorda que tu ets el responsable de l'ús que se'n fa.
- **No anotem mai el número secret** al costat de la targeta, l'hem de memoritzar.
- **No fem servir de número secret dades fàcils d'endevinar** com el dia de l'aniversari, el DNI, etc.
- **Signem la targeta** en el moment de rebre-la, perquè ningú més no ho pugui fer.
- **Comprovem sempre l'import** abans d'introduir el número secret quan estiguem fent un pagament en una botiga o restaurant...
- **Siguem discrets** quan operem amb la targeta. Si l'estem fent servir en una botiga o un caixer, comprovem que introduïm el número secret de forma discreta, sense que ens vegin.
- **Conservem els justificants** de pagament i els comprovem quan rebem l'extracte mensual. És recomanable revisar periòdicament els moviments de la targeta. Algunes entitats ofereixen eines perquè puguem tenir més control (t'envien un SMS quan fas una compra per un import superior a una quantitat...).

- Si detectes cap càrrec dubtós o un error, **informa'n l'entitat** al més aviat possible.
- En cas de **pèrdua o robatori, informa'n al més aviat possible** perquè la cancel·lin i denuncia-ho a la comissaria. És important tenir en algun lloc segur les dades de les targetes, i també el telèfon on s'ha de trucar per si hem de cancel·lar les targetes per pèrdua o robatori.

2.3 MÒDUL 3: PRÉSTECES

Introducció

Inicia el mòdul recordant alguns conceptes i reflexions del mòdul sobre l'endeutament.

Quan no podem esperar a disposar dels estalvis per comprar alguna cosa hem de demanar diners prestats i una de les maneres més freqüents de fer-ho és demanar un préstec al banc (o a una altra entitat financera).

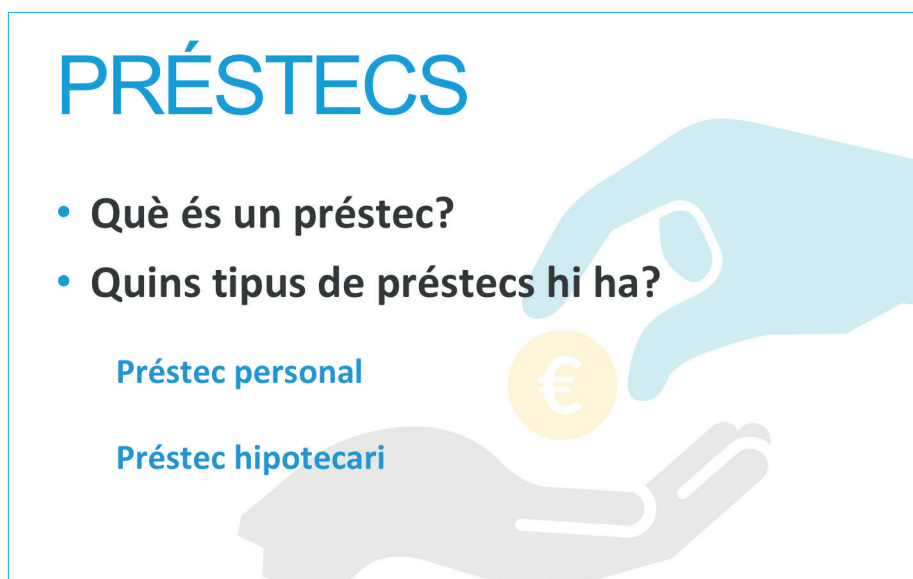
Un préstec és una operació per la qual l'entitat (el prestador) deixa una quantitat de diners a un client (prestatari) que es compromet a tornar-la dins d'un termini pactat, i a pagar a més uns interessos i les despeses de l'operació.

Recorda que, abans d'endeutar-nos, és convenient que ens plantegem algunes preguntes:

- Segur que ho necessito?
- Ho necessito ara o podria esperar fins que ho pugui pagar amb els estalvis?
- Quant més em costarà comprar-ho a crèdit que si fes servir els estalvis?
- Em puc permetre els pagaments mensuals? No ara, sinó durant tota la vida del deute. Tinc la seguretat que mantindré el meu nivell d'ingressos?
- Quines altres coses hauré de sacrificar per poder pagar les quotes mensuals?

En aquest mòdul es tractaran els conceptes que cal tenir clars a l'hora de demanar un préstec, es faran comparatives de préstecs i s'acabarà amb recomanacions abans de demanar un préstec.

Tipus de préstecs que ofereixen els bancs

- **Préstec personal:** fa de garant la persona que el demana.
- **Préstec hipotecari:** la garantia és l'immoble i la garantia personal. Acostuma a tenir interessos més baixos i terminis de pagament més llargs.

Els préstecs també els hem de classificar en funció de la utilitat que tenen per a nosaltres i de si podem assumir o no les obligacions de pagament que comportin. En aquest sentit, parlem de dos tipus de préstecs (endeutament):

PRÉSTECES

Quin tipus de préstecs hi ha ?

- Endeutament raonable

- Endeutament perillós

Quins conceptes cal conèixer abans de demanar un préstec?

PRÉSTECES

- Import

- Quota

- Tipus d'interès TIN (tipus d'interès nominal)

- Fix
- Variable

- Comissions i despeses

Import: és l'import del préstec, que s'anomena *nominal* o també *principal*. Es determina en funció de les necessitats del sol·licitant i de la capacitat d'endeutament i garanties que tingui.

Quota: la quota és l'import periòdic que s'ha de pagar (abonar). Generalment, la quota és mensual i la forma una part del capital (import que he demanat) i una altra d'interessos (el cost de demanar els diners).

Tipus d'interès: és el preu que cobra l'entitat financera per deixar els diners. El tipus d'interès pot ser fix o variable:

- **Fix:** serà sempre el mateix, durant tot el temps que hagi de tornar el préstec, de manera que quan en signem el contracte podem saber el cost total del préstec.
- **Variable:** podrà canviar durant tot el temps en què s'hagi de tornar el préstec. El tipus d'interès variable està format per un índex de referència oficial més un diferencial, i es modifica segons l'evolució dels mercats. El tipus de referència més comú és l'euríbor, que és el tipus que la Federació Bancària Europea publica per a les operacions de dipòsits en euros a un termini d'un any calculat a partir del que ofereixen una mostra de bancs. En el moment de signar el préstec no en sabrem el cost total perquè dependrà de l'evolució de l'índex de referència, de manera que cal ser conscients que les quotes del préstec poden pujar o baixar, i que hi ha més risc, perquè si pugen els tipus d'interès podem tenir dificultats a l'hora de pagar les quotes.

En els préstecs personals a curt termini se sol fer servir més el tipus fix, i en els hipotecaris és més freqüent utilitzar el tipus d'interès variable, encara que també pot ser fix.

Si hi ha temps, explica exemples actuals i la tendència del mercat (els interessos pujaran o baixaran? I l'euríbor?)

Comissions i despeses

Els préstecs comporten despeses i comissions; entre les més comunes destaquem:

- **Comissió d'obertura:** import que es paga quan es formalitza un préstec per les despeses que suposa obrir-lo. Sol ser un pagament únic i correspondre a un percentatge sobre el capital prestat.
- **Comissió d'estudi:** import que es paga quan es formalitza un préstec per les despeses que suposa estudiar-ne els riscos. Sol ser un pagament únic i correspondre a un percentatge sobre el capital prestat.
- **Comissió per cancel·lació:** comissió que cobra el banc per la cancel·lació anticipada d'un préstec (quan tornes tot el préstec abans de temps). Se sol calcular com un percentatge sobre la quantitat amortitzada o lliurada a compte.
- **Comissió per amortització anticipada:** comissió que cobra el banc per l'amortització anticipada d'una part del préstec, és a dir, quan tornes una part del préstec abans de temps. S'acostuma a calcular com un percentatge sobre la quantitat amortitzada o lliurada a compte.

Termini d'amortització: és el termini en què es tornarà el préstec. Dependrà del tipus de préstec: consum, hipotecari, etc.

Període de carència: és el període que passa des que se signa el préstec fins que es comença a tornar l'import prestat. Normalment, durant la carència només es paguen interessos, però no el principal (malgrat que en el cas de la carència total es pot no haver de pagar cap quota). Els períodes de carència són habituals en algunes ofertes de préstecs hipotecaris o personals. Per exemple, un préstec amb un termini de cinc anys i una carència de sis mesos vol dir que durant els primers sis mesos pagaré una quota més baixa perquè només pagaré els interessos, i a partir del setè mes la quota ja tindrà la part de principal i la part d'interessos.

L'aval: compte amb els avals, en el moment de signar-los no ens costen res, però ens fem responsables del pagament en cas d'incompliment de la persona. Hi ha famílies que han passat un tràngol per haver concedit un aval.

Dedica temps a aquest concepte, ja que moltes situacions de crisis econòmiques familiars han estat provocades per haver avalat un amic o familiar.

El Banc d'Espanya defineix l'aval com:

*L'aval és una forma de garantir o assegurar el compliment d'obligacions econòmiques. Qui avala (l'**avalista**) es declara disposat a assumir els compromisos de l'**avalat** (normalment, el pagament d'una determinada quantitat de diners) davant d'una tercera persona o empresa (el **beneficiari de l'aval**) en cas que l'avalat no ho faci.*

PRÉSTECES

L'AVAL

- **Avalat:** la persona que demana diners
- **Beneficiari de l'aval:** qui deixa els diners (l'entitat financera)
- **Avalador:** la persona que assegura els diners al beneficiari

QUAN AVALES, SIGNES UN CONTRACTE
SI L'AVALAT NO PAGA, PAGA L'AVALADOR

ÉS IMPRESCINDIBLE TENIR ELS DINERS NECESSARIS

TIN i TAE

El TIN és el tipus d'interès nominal d'un préstec, és a dir, els interessos que haurem de pagar al banc pels diners que ens deixi. Normalment apareix en lletres molt grans als anuncis publicitaris.

PRÉSTECES

TIN = tipus d'interès nominal

Els interessos del préstec

TAE = taxa anual equivalent

Els interessos del préstec

Les comissions

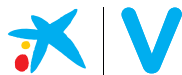
Les despeses

CERCAR SEMPRE LA TAE MÉS BAIXA

Cost total d'un préstec:

import + interessos + comissions + despeses

Però el tipus d'interès nominal no ens indica el cost real del préstec. Per saber què pagarem al banc pels diners que ens deixa, ens hem de fixar en la TAE (taxa anual equivalent).

A la TAE s'inclou: el tipus d'interès nominal (TIN) i també les diferents comissions i despeses que s'apliquen.

TAE = interès nominal (TIN) + comissions + despeses

Per conèixer el cost total d'un préstec o import total degut, sumarem al capital prestat els interessos, les comissions i les despeses hagudes.

Cost del préstec = nominal (diners prestats) + interessos (TIN) + comissions + despeses

Remarca la importància de buscar sempre el préstec amb la TAE més baixa.

Continuarem treballant el concepte de TAE a través dels dos exemples de cas que es proposen.

- La compra d'un cotxe per part del Joan i la Cristina
- La renovació d'una rentadora per part de l'Antònia i la Maria

Els conceptes que han de quedar clars són:

1. Sempre s'ha de buscar la TAE més baixa.
2. Allargar el préstec serveix per pagar menys quota, però acabarem pagant més interessos. Hem de valorar la nostra capacitat d'estalvi i el producte que haguem comprat (p. ex.: finançar un ordinador portàtil o un mòbil a 8 anys no és interessant, perquè abans d'acabar de pagar el préstec te'n voldràs comprar un altre).

EXEMPLE DEL JOAN I LA CRISTINA: PRÉSTEC PER A UN COTXE

El Joan i la Cristina necessiten el cotxe com més aviat millor i veuen que amb els estalvis que tenen s'haurien d'esperar massa per canviar-lo. A més, últimament ha tingut moltes avaries i no creuen que pugui aguantar gaire temps més. La Cristina necessita el cotxe cada dia per anar a treballar.

Han estat mirant diferents models i s'han decidit per un cotxe familiar de segona mà que costa 5.000 €. Ara miraran diferents opcions per demanar un préstec i no haver d'esperar per tenir el cotxe.

PRÉSTECs

EXEMPLE DEL JOAN I LA CRISTINA: préstec per a un cotxe

TIN → TAE

Comparativa de préstecs			
	BANC 1	BANC 2	CRÈDIT WEB
Import	5.000 €	5.000 €	5.000 €
TIN	9 %	10,5 %	17 %
Termini	36 mesos	36 mesos	36 mesos
Oferta	Préstec del banc que tenen més a la vora de casa	Préstec sense comissions	Préstec ràpid, fàcil i sense explicacions

Les diferents opcions que estan mirant són:

- Demanar un préstec al banc 1, on el Joan i la Cristina tenen la nòmina domiciliada. El director de l'oficina els ha dit que tenen un préstec amb el tipus d'interès més baix del mercat.
- Demanar un préstec al banc 2, que anuncia préstecs sense comissions.
- Demanar un préstec en un web que ofereix préstecs de fins a 5.000 € de manera fàcil i immediata —en minuts— i sense haver de donar cap explicació.

Per poder comparar bé les ofertes, han fet un quadre comparatiu en el qual han indicat el tipus d'interès, les comissions, la TAE i l'import total que acabaran pagant.

Projecta la diapositiva amb el quadre comparatiu de les diferents opcions de préstec.

Apareixeran els conceptes de TIN, comissió, termini i quota mensual.

Pregunta al grup quin préstec triarien i per què.

Quan continuïs amb la presentació apareixeran a la diapositiva les dades de la TAE, total de quotes, comissió pagada i import total que s'ha de pagar.

Torna a preguntar als assistents quin préstec triarien.

En primer lloc, destaca que el banc 1 té el tipus d'interès més baix i la quota mensual més baixa. En funció de què plantegi el grup, recorda el concepte de TAE i destaca les comissions que es paguen al banc 1 i el cost total que es pagarà.

Destaca el tipus d'interès, la comissió i l'elevada TAE del crèdit web. (Evita parlar d'empreses conegudes; en tot cas, que siguin els assistents qui les anomeni. Generalitza a totes les empreses d'aquesta mena.)

PRÉSTECES			
EXEMPLE DEL JOAN I LA CRISTINA: préstec per a un cotxe			
Comparativa de préstecs			
	BANC 1	BANC 2	CRÈDIT WEB
Import	5.000 €	5.000 €	5.000 €
Tipus d'interès TIN	9 %	10,5 %	17 %
Comissió	2 % d'obertura 1 % d'estudi	0	120 €
TAE	11,67 %	11,01 %	20,44 %
Termini	36 mesos	36 mesos	36 mesos
Quota mensual	159 €	162,51 €	178,26 €
Total de quotes	5.724 €	5.850 €	6.417 €
Comissió pagada	150 €	0 €	120 €
Import total per pagar	5.874 €	5.850 €	6.537 €

Després d'arribar a la conclusió que l'oferta que els interessa més és la del banc 2, explica que el Joan i la Cristina tenen una capacitat d'estalvi de 150 € al mes i destaca que la quota del banc 2 és més alta (162,51 €). Planteja la qüestió següent: quan van a l'oficina, el director els diu que si s'ho estimen més poden reduir la quota mensual allargant el termini del préstec i així estaran més tranquils.

Mostra la diapositiva següent i pregunta al grup quina opció triarien i per quins motius.

PRÉSTECs

I si allarguem el termini?

Condicions:

Import: 5.000 €

TIN: 10,5 %

SENSE comissions, amb pagament mensual

Capacitat d'estalvi de 150 €/mes

	3 anys	4 anys	5 anys
TIN	10,5 %	10,5 %	10,50 %
TAE	11,01 %	11,01 %	11,01 %
Quota mensual	162,51 €	128,02 €	107,47 €
Import total per pagar	5.850 €	6.144,96 €	6.488,20 €

Destaca que en allargar el termini s'ha reduït la quota, però si ens fixem en l'import total que pagarem veiem que ha augmentat.

Fes les consideracions següents:

- Recorda que si els terminis d'amortització són menors, la quota és més alta, però els interessos que es pagaran en total seran inferiors.
- I a l'inrevés, si els terminis d'amortització són més llargs, la quota serà menor, però els interessos totals tindran un import més alt.

La pregunta que cal fer és: què t'estimes més, pagar menys al final o pagar més pel préstec, però amb una quota més baixa que et permeti anar més tranquil?

Destaca que no hi ha una resposta vàlida, sinó que cada persona ha de fer bé els números i pensar quina opció s'ajusta millor al seu pressupost i li permet assegurar que cada mes tornarà el préstec sense problemes.

EXEMPLE: SOL·LICITUD DE PRÉSTEC DE L'ANTÒNIA I LA MARIA

PRÉSTECs

EXEMPLE DE L'ANTÒNIA I LA MARIA: sol·licitud de préstec per a una rentadora

Comparativa de préstecs				
	BANC 1	BANC 2	FINANCERA COMERCIAL	CRÈDIT WEB
Import	400 €	400 €	400 €	400 €
Tipus d'interès TIN	7 %	9 %	0 %	18 %
Oferta	Préstec en un banc que tenen a prop	Préstec sense comissions	A l'establiment, a tipus 0 % TIN	Fàcil, ràpid i sense explicacions

La rentadora de l'Antònia i la Maria ha deixat de funcionar i amb els estalvis que tenen haurien d'esperar massa per comprar-ne una. Han estat mirant diferents models i s'han decidit per una rentadora que costa 400 €. Ara miraran diferents opcions per demanar un préstec i no haver d'esperar per tenir una rentadora nova.

Les diferents opcions que estan mirant són:

- Demanar un préstec al banc 1, més a prop de casa, on l'Antònia té el compte i la pensió domiciliada. El director de l'oficina els ha dit que tenen un préstec per a les persones amb la pensió domiciliada que té unes condicions avantatjoses.
- Demanar un préstec al banc 2, més lluny de casa, que anuncia préstecs sense comissions si es domicilia la nòmina o la pensió.
- La botiga mateixa els ofereix un préstec a tipus d'interès zero.
- Demanar diners en un web que anuncien a la televisió i que ofereix préstecs de fins a 500 € de manera fàcil i immediata —en minuts— i sense haver de donar cap explicació.

Per poder comparar bé les ofertes, han fet un quadre comparatiu en què han indicat el tipus d'interès, les comissions, la TAE i l'import total que acabaran pagant.

Projecta la diapositiva amb el quadre comparatiu de les diferents opcions de préstec.

Apareixeran els conceptes de TIN, comissió, termini i quota mensual.

Pregunta al grup quin préstec triarien i per què.

Com en el cas del Joan i la Cristina, destaca aspectes clau que poden fer que el grup es decideixi per un préstec amb la TAE més alta (TIN i quota mensual).

Quan continuïs amb la presentació apareixeran a la diapositiva les dades de la TAE, total de quotes, comissió pagada i import total que s'ha de pagar.

Torna a preguntar als assistents quin préstec triarien.

PRÉSTECs				
EXEMPLE DE L'ANTÒNIA I LA MARIA: sol·licitud de préstec per a una rentadora				
Comparativa de préstecs				
	BANC 1	BANC 2	FINANCERA COMERCIAL	CRÈDIT WEB
Import	400 €	400 €	400 €	400 €
Tipus d'interès TIN	7 %	9 %	0 %	18 %
Comissió	15 €	0 €	50 €	50 €
TAE	19,94 %	9,37 %	59,25 %	91,6 %
Termini	6 mesos	6 mesos	6 mesos	6 mesos
Quota mensual	68,03 €	68,43 €	66,67 €	70,21 €
Total de quotes	408,18 €	410,58 €	400,00 €	421,27 €
Comissió pagada	15 €	0 €	50 €	50 €
Import total per pagar	423,18 €	410,58 €	450 €	471,27 €

En aquest cas hi ha poca diferència en la quota mensual entre l'opció del banc 1 i la del banc 2 —encara que el banc 1 cobra 15 € de comissió i, si comparem l'import total que es pagarà, l'oferta més econòmica és la del banc 2. Com que la condició del banc 2 és que domiciliïn la nòmina o la pensió, caldrà fer altres consideracions: els dona un bon servei, el banc 1?, quins serveis els donarà el banc 2?, si han d'obrir un compte, quin cost tindrà?

Destaca l'elevada TAE del crèdit web però, sobretot, fes èmfasi en l'oferta de la financeradora comercial, que d'entrada semblava l'opció més avantatjosa. Amb una comissió de 50 €, la financera comercial només ens deixa 350 €. Finalment, després de comparar tots els serveis, decideixen canviar al banc 2.

Explica que l'Antònia i la Maria tenen una capacitat d'estalvi de 50 € però la quota del banc 2 és més alta (68,43 €). Planteja la qüestió següent: quan van a l'oficina, el director els diu que si s'ho estimen més poden abaixar la quota mensual allargant el termini del préstec i així estaran més tranquil·les.

I si allarguem el termini?

Presenta la diapositiva i pregunta al grup quina opció triarien i per quins motius.

PRÉSTEC

I si allarguem el termini?

Condicions:

Import: 400 €
TIN: 9 %
SENSE comissions
Capacitat d'estalvi de 50 €/mes

	6 mesos	12 mesos	24 mesos
TIN	9 %	9 %	9 %
TAE	9,37 %	9,37 %	9,37 %
Quota mensual	68,43 €	34,98 €	18,27 €
Import total per pagar	410,58 €	419,76 €	438,48 €

Destaca que en allargar el termini s'ha reduït la quota, però si ens fixem en l'import total que pagarem veiem que ha augmentat.

Fes les consideracions següents:

- Recorda que si els terminis d'amortització són menors, la quota és més alta, però els interessos que es pagaran en total seran inferiors.
- I a l'inrevés, si els terminis d'amortització són més llargs, la quota serà menor, però els interessos totals tindran un import més alt.

La pregunta que cal fer és: què t'estimes més, pagar menys al final o pagar més pel préstec, però amb una quota més baixa que et permeti anar més tranquil·la?

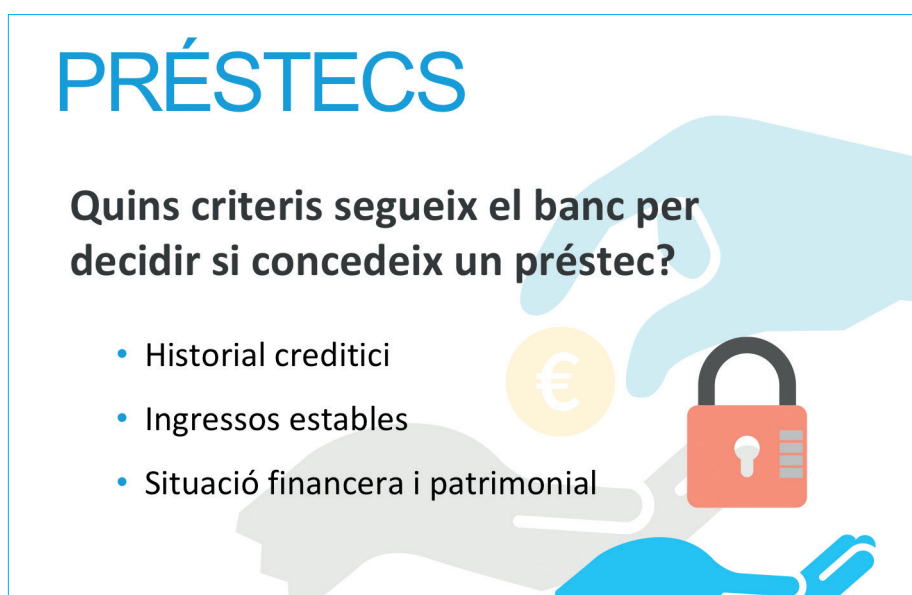
Com que la diferència de l'import total que es pagarà és molt petita, planteja als assistents la possibilitat de pagar el préstec en un any o dos i estalviar la diferència de quota fins als

50 € que podien pagar l'Antònia i la Maria per anar fent un fons d'emergència.

Destaca de tota manera que no hi ha una resposta vàlida, sinó que cada persona ha de fer bé els números i pensar quina opció s'ajusta millor al seu pressupost i li permet assegurar que cada mes tornarà el préstec sense problemes.

NOTA: aquests exemples són ficticis i no responen a cap oferta de cap entitat. L'objectiu és reforçar els conceptes que es transmeten en el taller.

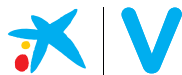
Quins criteris segueix el banc per decidir si concedeix un préstec?

La condició bàsica perquè un banc concedeixi un préstec és que tingui la seguretat que l'hi tornaran en les condicions pactades, és a dir, que el client tingui capacitat de devolució del préstec.

Amb aquesta finalitat, el banc acostuma a analitzar els aspectes següents:

- **Historial creditici.** S'analitza l'historial de comportament amb l'entitat (en cas de ser client de l'entitat), es consulta si s'han concedit préstecs abans, si s'han tornat els diners a temps, les quantitats pendents de pagament, si hi ha hagut descoberts... També es demanarà informació per saber si es tenen altres préstecs amb altres entitats (CIRBE) i es consultaran els fitxers de morosos.
- **Ingressos estables.** S'analitzaran els ingressos actuals i si són estables.

- **Situació financera i patrimonial actual.** També s'analitzarà el nivell o ràtio d'endeutament, és a dir, si amb els ingressos que tenim podem viure i, a més, pagar la quota mensual del préstec. No és recomanable que la quota del préstec sigui superior al 30-40 % dels ingressos mensuals disponibles.

Per tenir més seguretat en el cobrament, el banc també pot demanar que es domiciliï la nòmina (en cas que no ho estigui). També és freqüent que el banc ofereixi la contractació d'una assegurança que cobreixi possibles eventualitats (defunció, invalidesa, accident...). Aquestes assegurances són opcionals i no és obligatori contractar-les amb l'entitat.

A més, per tenir més seguretat que cobrarà el préstec, el banc pot demanar garanties addicionals. Les garanties són els béns i avals que es declaren per afrontar el pagament del préstec en cas que no es tornessin els diners segons el que s'hagués acordat. Per exemple, el banc pot demanar que la parella avaluï el préstec...

Informació complementària

Informació molt especialitzada per donar només en cas de preguntes concretes o que sobri temps.

CIRBE (Central d'Informació de Riscos del Banc d'Espanya)

La CIRBE és una gran base de dades en què es recullen tots els riscos que les entitats de crèdit tenen amb els clients (préstecs, avals...) a partir de 6.000 €. La informació és independent de si s'està al corrent de pagament o no, tot i que també s'informa en cas que hi hagi morositat (retard en els pagaments).

Si voleu saber quina informació vostra hi ha a la CIRBE, hi podeu accedir de manera gratuïta en qualsevol sucursal del Banc d'Espanya o a la Central d'Informació de Riscos, o també per carta o mitjançant l'oficina virtual del Banc d'Espanya. Haureu d'acreditar prèviament la vostra identitat. En cas que les dades siguin errònies, en podeu demanar la rectificació a través de l'entitat de crèdit o del Banc d'Espanya.

Fitxers de morosos

Els fitxers de morosos són llistats en què apareixen dades de persones amb un deute impagat. A Espanya hi ha diferents fitxers de morosos. Entre els més coneguts hi ha ASNEF, Experian...

Perquè les dades d'una persona apareguin en aquestes llistes, cal que hi hagi un deute "cert, vençut, exigible i reclamat prèviament pel creditor", és a dir, hi ha d'haver una factura amb una empresa, que hagi passat el termini per pagar-la, que sigui d'un servei

que s'ha demanat i gaudit i que te n'hagin reclamat el pagament. Si no es compleixen aquestes condicions tens dret a demanar la baixa d'aquests registres.

No hi ha un mínim perquè les empreses ens incloguin en aquests llistats, pots ser al llistat per no haver pagat una factura de 15 €.

És important saber que si apareixes en aquests llistats et serà molt més difícil obtenir un préstec en un banc o accedir a una altra mena de finançament.

Pots saber si apareixes en aquests fitxers adreçant-t'hi de manera gratuïta, només hauràs d'acreditar que ets tu qui fa la sol·licitud. La manera d'esborrar el nom d'aquests llistats és pagar el deute que tenies amb l'empresa. Quan pagues, l'empresa té l'obligació d'esborrar les dades de la llista.

Què passa si no es paga la quota del préstec?

PRÉSTECES

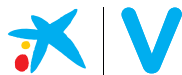
Què passa si no es paga la quota del préstec?

- **Interessos de demora**
- **Comissió per reclamació de quotes impagades**

En funció del temps disponible, i sobretot del grup assistent al taller, es recomana fer servir un llenguatge senzill i centrar l'explicació en el que s'exposa a la diapositiva.

Si hi ha un retard en els pagaments de les quotes, cal pagar interessos de demora (limitats actualment en el cas dels préstecs personals al consum a un màxim d'un 2 % addicional al tipus d'interès ordinari). En el contracte del préstec es detallen els interessos de demora.

A més, les entitats poden cobrar una comissió per reclamació de quotes impagades. L'import d'aquesta comissió, com la resta de comissions, ha d'estar detallat en el contracte del préstec.

En cas que no es pugui assumir el deute, el que és recomanable és parlar al més aviat possible amb el banc i explicar la situació per veure si és possible que ens refinancin el préstec, és a dir, que ens allarguin el termini de devolució —de manera que es reduirà la quota mensual—, o fins i tot que ens concedeixen un període de carència durant el qual només s'han de pagar interessos. Trobar una solució beneficia totes dues parts, malgrat que en general aquestes solucions fan que al final s'acabin pagant més interessos.

Però, què passa si la situació d'impagament s'allarga i no és possible assumir el deute? Aleshores l'entitat de crèdit té dret a mirar de recuperar els diners seguint el procediment que estableix la Llei d'enjudiciament civil. I com que en els crèdits amb garantia personal el client respon amb totes les seves propietats presents i futures, l'entitat podria aconseguir que un jutge li embargui els béns (els més comuns són la nòmina o el compte bancari).

La situació és diferent si el crèdit té la garantia adicional d'un avalador o més. En aquest cas, quan es produeix l'impagament l'entitat pot exigir directament a l'avalador o avaladors cobrar els pagaments pendents. Cada avalador respon de manera solidària de totes les obligacions pendents del client deutor, si s'hagués pactat així, com passa habitualment. El banc també pot embargar els béns als avaladors.

A més, si no es paga el préstec, també s'inclouran les dades en els fitxers de morosos, la qual cosa farà molt difícil poder optar a finançament.

Altres tipus de finançament

■ Refinançament o reunificació de deutes

Explica que la reunificació de deutes consisteix a unir quotes de diferents préstecs en un sol pagament. Deixarem de pagar la quota de la targeta de crèdit, del cotxe o de la rentadora i només tindrem una quantitat al mes.

El refinançament consisteix a canviar les condicions d'un préstec per poder assumir el deute (ampliar el termini, demanar un temps de carència...).

Això pot ser una solució per al sobreendeutament, però depèn de cada cas i és imprescindible parlar i negociar amb el banc.

Com passava quan allargàvem el termini dels exemples del Joan i la Cristina o de l'Antònia i la Maria, la quota serà més baixa però abonarem més interessos i estarem pagant el préstec durant més temps.

PRÉSTECES

I si no podem pagar el deute?

PRIMER DE TOT, PARLEM AMB EL BANC

• Reunificació de deutes

• Refinançament de deutes

Consultem al banc si és possible i si compensa

■ Crèdit ràpid

PRÉSTECES

I si no podem pagar el deute?

EVITEM ELS CRÈDITS RÀPIDS

NO SÓN RECOMANABLES!

TAE FINS A 1.900 %

PERILL DE SOBREENDEUTAMENT

Comenta que és molt fàcil accedir-hi i deixar-nos dur per la publicitat, però sempre hem de llegir la lletra petita i fixar-nos en la TAE. Comenta que hi ha crèdits ràpids en què la TAE pot arribar a ser d'un 950 % o fins i tot d'un 1.900 %. Recorda que en els exemples que hem treballat sempre ha estat el crèdit més car i que **HEM D'EVITAR-LOS**.

Consells a l'hora de demanar un préstec

PRÉSTEC

Consells a l'hora de demanar un préstec

- **Prudència**

- **Hem de conèixer** la capacitat de pagament que tenim

- **Estudiem i comparem** diferents ofertes

- **Hem de tenir tota la informació** clara abans de signar un contracte

La recomanació principal que hem de fer és la de la prudència. L'endeutament generalment empitjora la situació financera de qualsevol particular.

Abans de demanar un préstec és bàsic conèixer la situació actual i la capacitat de pagament mensual que tenim: quin topall de quota mensual podré pagar (en el present, però també valorant possibles eventualitats que poden passar).

Abans de contractar el préstec és important estudiar detalladament l'oferta que ens presentin i comparar ofertes d'entitats diferents, i que no ens fixem únicament en el tipus d'interès nominal, sinó en la TAE, i també en les primes d'assegurances i altres productes addicionals contractats.

Abans de signar, cal que llegim atentament el contracte i que preguntem tot allò que ens causi dubtes (preu, terminis, comissions).

TANCAMENT DEL BLOC I DEL TALLER DE FINANCES BÀSIQUES

AVUI HEM VIST:

- ❖ **L'operativa bancària**
 - Què podem fer amb un compte bancari
- ❖ **Els diferents tipus de targetes bancàries**
 - De dèbit
 - De crèdit amb pagament mensual
 - De crèdit amb pagament ajornat**Com les hem de fer servir i temes de seguretat**
- ❖ **Els préstecs**
 - Característiques i prudència en demanar-los
 - Hem de comparar i preguntar per la TAE

Per acabar la sessió, pregunta als assistents si tenen cap dubte o comentari.

Repasa els temes principals que s'han treballat tant en el primer bloc com en el segon.

Dona les gràcies per l'atenció que t'han dedicat i aprofitar per animar-los a planificar-se les finances i a tenir una bona relació amb el banc.

EDUCACIÓ
FINANCERA
BÀSICA

GRÀCIES
PER L'ATENCIÓ

 Voluntariat
CaixaBank

FITXA DE RESUM DEL VOLUNTARI

BLOC 2: EL BANC I TU / Durada del taller: 135 minuts

Objectiu	La manera més habitual d'operar amb els diners és mitjançant una entitat financera. En aquest mòdul explicarem què són i com funcionen els productes més comuns que ens ofereixen les entitats bancàries: els comptes corrents, les targetes i els préstecs. L'objectiu és donar a conèixer les característiques generals de cada producte perquè els assistents puguin valorar-ne la idoneïtat però també tenir-ne en compte els riscos.	
Públic objectiu	Famílies i adults en possible situació de vulnerabilitat econòmica, vinculats a entitats socials del territori.	
Conceptes clau per destacar	■ Davant d'un problema de deute, parla amb el banc. No t'amaguis. ■ Compte amb els pagaments ajornats, els diners a crèdit i els descoberts. ■ Avalar també implica endeutar-se. ■ Importància de la TAE per valorar un préstec i conèixer-ne el cost real. ■ Com més termini de pagament, més quantitat d'interessos. ■ Atenció als crèdits ràpids i fàcils. La necessitat de disposar de diners ens pot empènyer al sobreendeutament si no tenim les finances controlades. Explicarem la diferència entre un endeutament raonable, que serveix per impulsar una millora (en termes econòmics, una inversió) i un endeutament perillós (esdeveniments puntuals com un casament o un viatge, el pagament de deutes endarrerits, extrems no necessaris...). També parlarem dels crèdits ràpids i les grans facilitats que ofereixen a l'hora de demanar-los, però destacant la lletra petita i els grans riscos de sobreendeutament que comporten (novament, concepte de la TAE). Quan acabi el taller, remarquem els temes vistos en totes dues sessions: La importància d'un pressupost: "conèixer ingressos i despeses i classificar-les". La importància de l'estalvi i d'aconseguir un fons d'emergència. Atenció a l'endeutament, pot ser útil endeutar-se, però aleshores és imprescindible fer previsió de pagaments.	
Timing orientatiu	0-10 min	Presentació i recordatori del bloc 1
	10-30 min	Mòdul 1 • Comptes bancaris
	30-65 min	Mòdul 2 • Targetes de crèdit
	65-125 min	Mòdul 3 • Préstecs
	125-135 min	Preguntes, resum i conclusions

RESUM PRÀCTIC DEL BLOC 2

Introducció	
Diap. 1	Ens presentem, amb el nom i una descripció ràpida de la nostra experiència en el sector.
Diap. 2	Aprofitem per recordar el bloc 1: ■ Importància de conèixer els ingressos i despeses que tenim ■ El pressupost que ens permet classificar i optimitzar les despeses ■ Mirar de fer uns estalvis i un fons d'emergència Tot el que vam veure en el taller anterior ha de servir per tenir un control de l'economia personal i alhora poder tractar amb el banc d'una manera més eficaç, per exemple: establir amb realisme les quotes que podem pagar per tornar un préstec. En aquest bloc 2 veurem què fa un banc, com ens hi relacionem i les característiques que cal tenir en compte dels productes bancaris que els nostres assistents faran servir en un percentatge més alt.
Diap. 3	A més de les funcions bàsiques, aprofitem per comentar la transformació que es fa als bancs: un dipòsit a la vista pot finançar una hipoteca a 30 anys, o també les targetes de crèdit que veurem més endavant.
Diap. 4	En el concepte de seguretat, a més d'assenyalar que és més segur desar els diners al banc que a casa, podem esmentar el Fons de Garantia de Dipòsits, que garanteix fins a 100.000 €. Comoditat, perquè podem domiciliar pagaments imprescindibles com ara l'aigua, la llum o el gas, o treure diners en qualsevol moment dels caixers. Costos. Els bancs cobren comissions pels seus serveis. Més endavant parlarem de les comissions, però poden representar un estalvi, per exemple per no haver de desplaçar-nos mensualment a pagar rebuts.
Diap. 5	Consells. És important destacar que es demani la informació per escrit i que, en cas de dubtes, abans de signar es demani que indiquin on consta al contracte allò que estan oferint.
Diap. 6	Operar per internet amb l'ordinador o el mòbil és cada vegada més freqüent; fem èmfasi en les mesures de seguretat i podem explicar alguna experiència.
Mòdul 1: Comptes bancaris	
Diap. 8	Comencem amb el producte més comú, el compte bancari. En funció dels coneixements que percebem dels assistents ens estendrem més o menys en aquest mòdul.
Diap. 9	Recordem per a què es pot fer servir un compte bancari.

Diap. 10	Els comptes es poden obrir a nom d'una persona = titular, o de diverses persones = titulars. La signatura per disposar de fons pot ser solidària o mancomunada. Expliquem la utilitat d'una signatura mancomunada per controlar despeses en fills o gent gran. La signatura autoritzada és interessant d'explicar per a casos en què una persona tingui el compte embargat per haver deixat de pagar una companyia de serveis, però pot disposar dels diners del compte familiar. En funció de les característiques dels assistents, expliquem l'IBAN o entenem que ja el coneixen.
Diap. 11	Les comissions són cada vegada més freqüents. Recomana comparar amb altres entitats i preguntar les condicions per eliminar-les o disminuir-les.
Diap. 12	Recorda que als extractes bancaris hi trobarem molta informació per confeccionar el pressupost.
Diap. 13	Els números vermells (descobert) s'han d'evitar perquè tenen un cost elevat i perquè la mala imatge que donem del nostre control financer ens perjudicarà en el moment de demanar un préstec. Indica que hi ha comptes que no admeten números vermells, i en aquest cas el banc tornarà els rebuts.
Diap. 14 i 15	---
Mòdul 2: Targetes	
Diap. 16	La utilització de les targetes bancàries és cada vegada més freqüent. En aquest mòdul, veurem els diferents tipus de targetes i les característiques i advertiments de cada una.
Diap. 17	Se citen les targetes bancàries que veurem a continuació i expliquem les no bancàries. Targeta comercial: la que ens ofereix un establiment i que ens permet finançar-hi les compres. Ens demanen un número de compte corrent per domiciliar-hi les compres que fem a l'establiment comercial. Poden ser de pagament immediat o ajornat. Cal preguntar-ne sempre els costos o avantatges i parar atenció quan ens facin el càrrec en compte. Targeta de fidelització: la donen les botigues per promoure que hi tornem. NO demanen compte corrent. S'hi acumulen punts i descomptes, no s'hi fan pagaments.
Diap. 18	És important recalcar l'efecte psicològic de comprar sense diners.
Diap. 19	Comenta la diapositiva. Més endavant veurem els consells de seguretat.

Diap. 20	Targeta de dèbit. Només s'hi pot pagar si hi ha diners al compte. NO es cobren comissions per treure diners als caixers de la mateixa entitat. És útil i poc perillosa.
Diap. 21	La targeta de crèdit de pagament mensual. Explica'n les característiques. Fes una menció especial al fet que cal dur un control rigorós del que es va gastant durant el mes, perquè quan arriba el càrrec pot provocar un descobert.
Diap. 22	La targeta de crèdit de pagament ajornat. Explica'n les característiques, les despeses i el tipus d'interès que s'aplica a l'ajornament. És un deute difícil de gestionar, malgrat que pagar "còmodament" de manera fraccionada pugui semblar un avantatge i un préstec fàcil. Cal anar amb molt de compte. És un préstec car.
Diap. 23	La targeta <i>revolving</i> . És semblant a una pòlissa de crèdit. Hem d'anar amb compte amb les quotes baixes d'amortització, perquè poden allargar molt temps la devolució i comportar el pagament de molts interessos. Són difícils de gestionar.
Diap. 24	Targeta moneder. Explica'n les característiques i la utilitat, per exemple, per donar uns diners limitats a un menor. És una targeta de dèbit.
Diap. 25	Es pot explicitar el tipus d'interès de l'ajornament (20-23 %) i comparar-lo amb un crèdit personal (7-10 %).
Diap. 26 i 27	En funció de les preguntes i l'interès dels assistents, explica amb més o menys detalls les característiques físiques de les targetes i el CVV.
Diap. 28 i 29	Es poden explicar experiències de càrrecs indeguts a la targeta que es detecten quan es repassen els càrrecs i es revisen amb els justificants i els comprovants.

Mòdul 3: Préstecs

Diap. 31	Un préstec és els diners que algú ens deixa. Si anem bé de temps podem plantejar la pregunta oberta: qui ens pot deixar diners? Poden sorgir parents, amics i els bancs. Indica que igual que no deixàriem diners a un amic o amiga que en ocasions anteriors no ens els ha tornat, el sistema bancari exigeix allò que hem comentat abans, que és positiu tenir un bon expedient. D'una manera molt simplificada hem dividit els préstecs en dos tipus: personals, sense garanties externes, i hipotecari, amb garantia d'immobles.
Diap. 32	Una altra manera de dividir els tipus de préstecs és en funció de la utilitat que tinguin i de les càrregues que ens comportin a mitjà i a llarg termini. Recordem, com vam veure en el bloc 1, que hi ha l'endeutament raonable per millorar la nostra situació actual, però també un endeutament perillós si demanem préstecs per comprar béns o serveis puntuals (viatges, un mòbil de l'últim model...) o si no podem assumir el nivell de deute.

Diap. 33	En aquesta diapositiva enumerem les característiques que defineixen un préstec. Hem de començar a fer pedagogia. Import: el que necessitem de debò per comprar una cosa (compte amb l'endeutament perillós). Quota: la que puguem pagar, sempre tenint en compte que com més baixa sigui la quota, amb el mateix tipus TAE, més llarg serà el termini i més alta la quantitat d'interessos. Ho veurem amb exemples. TIN: $\text{introduïm TIN} + \text{comissions} + \text{despeses} = \text{TAE}$ que veurem més endavant.
Diap. 34	Explica els conceptes: Termini d'amortització → Temps que ens donen per tornar el préstec. Convé el mínim temps possible, per pagar menys interessos. Període de carència → A les condicions hi poden figurar uns mesos sense pagar interessos o sense tornar capital. Ens ajornen la devolució.
Diap. 35	L'AVAL → Aquí cal aturar-s'hi. És especialment important recordar-los que hi ha hagut casos de famílies arruïnades per haver avalat. Explica en què consisteix i el risc que implica.
Diap. 36	La TAE que hem introduït a la diap. 33 l'expliquem aquí. És l'autèntic cost (preu) d'un préstec. No cal saber calcular-la, qualsevol entitat que operi legalment a Espanya ha de facilitar la TAE corresponent calculada segons la fórmula del Banc d'Espanya. Si no ens donen la TAE estan fora de la llei.
Diap. 37	Exemple de TAE en aquesta diapositiva. Preguntem: quin préstec els sembla millor? Si ens fixem en el TIN seria el banc 1, però sempre s'ha de preguntar per la TAE.
Diap. 38	Desenvolupem l'exemple anterior. Hi ha diversos temes per comentar: La quota del banc 1 (159 €) és menor que la del banc 2 (152,51 €). Això passa perquè ens ha deixat 4.850 € en comptes de 5.000 €. A l'última fila hi podem veure que l'import total que s'ha de pagar és més baix en el banc 2, que al seu torn té la TAE més baixa. Hem posat el crèdit web per anticipar que els crèdits fàcils que es comentaran més endavant són els més cars amb diferència. TIN i TAE no coincideixen ni en el cas que no hi ha comissions; això és perquè la TAE també recull que el pagament és mensual i no anual.
Diap. 39	Allargar el termini permet reduir l'import de les quotes, però es paguen més interessos, com es pot veure a l'última fila de l'import total que s'ha de pagar.

Diap. 40	Segon exemple amb la mateixa dinàmica. Destaquem el TIN 0 de la financera comercial.
Diap. 41	Destaquem la TAE de la financera comercial i el crèdit web. En realitat ens estan deixant 350 €.
Diap. 42	Si allarguem el termini, pagarem més interessos però, segons la nostra economia, ens pot compensar.
Diap. 43	En aquesta diapositiva ens trobem amb una situació angoixant i desagradable per a la persona, però també per al banc. Hem d'intentar de totes totes no arribar fins aquí.
Diap. 44	Si hi ha temps, comentem el registre de morosos, el CIRBE, etc.
Diap. 45	Pel que fa al refinançament o reunificació de deutes, cal consultar amb el banc si és factible. Ens pot permetre rebaixar les quotes pagades per diversos préstecs (targeta de crèdit, préstecs personals...), però sempre serà allargant el termini de devolució.
Diap. 46	Els crèdits ràpids i fàcils que s'anuncien a la televisió i per internet hem comprovat que poden arribar a una TAE del 1.900 %. En qualsevol cas, sempre són els més cars. Cal evitar-los.
Diap. 47	Compendi dels missatges que volem transmetre sobre els préstecs.
Diap. 48	Abans d'acomiarar-nos, i com un comodí per si no hem exhaurit tot el temps, aquesta diapositiva ens permet resumir tota la sessió fent un recordatori dels temes clau.
Diap. 49	Ens acomiadem, agraïm l'interès i recordem la importància d'una bona gestió financera.

EDUCACIÓ FINANCERA BÀSICA

GUIA DEL FORMADOR